

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Bakalářská práce

Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech

Vypracoval: Martin Tomášek

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2019

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Bachelor thesis

The History of Physical Education and sport in Borovany

Author: Martin Tomášek

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2019

Bibliografická identifikace**Název bakalářské práce:** Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech**Jméno a příjmení autora:** Martin Tomášek**Studijní obor:** Tělesná výchova a sport (jednooborové)**Pracoviště:** Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU**Vedoucí bakalářské práce:** doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.**Rok obhajoby bakalářské práce:** 2019**Abstrakt:**

Tato bakalářská práce se zabývá historií tělesné výchovy a sportu v Borovanech od počátku založení místní jednoty Sokol až do roku 2018. V první části je popsána stručná historie města Borovany. Dále je práce rozdělena do třech hlavních historických období. V prvním období je zaznamenán vývoj tělesné výchovy a pozdějších sportů od roku 1908 až do roku 1945. Druhé období se zaměřuje především na vývoj sportovních odvětví mezi lety 1945 a 1989. Třetí období zaznamenává vývoj významných sportovních oddílů v Borovanech, a to zejména v letech od roku 1989 až do roku 2018. V poslední části jsou představeni nejúspěšnější sportovci v historii Borovan.

Klíčová slova: Borovany, tělesná výchova, sport, historie sportu, Sokol, Orel, jednota

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The History of Physical Education and Sport in Borovany

Author's first name and surname: Martin Tomášek

Field of study: Physical Education and Sport

Department: Department of Sports studies

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

The year of presentation: 2019

Abstract:

This bachelor thesis deals with the history of physical education and sport in Borovany from the beginning of the founding of Local unity Sokol until 2018. In the first part is described a brief history of Borovany. Furthermore, the work is divided into three main historical periods. In the first period, the development of physical education and later sports is recorded from the year 1908 until the year 1945. The second period focuses mainly on the development of sports sectors between the years 1945 and 1989. The third period records the development of significant sports compartments in Borovany, especially in the years from 1989 to 2018. The last part is presented by the most successful athletes in the history of Borovany.

Keywords: Borovany, Physical education, sport, history of sport, Sokol, Orel

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce Doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi CSc. za užitečné rady a odborné vedení vzniku této práce. Dále bych chtěl poděkovat zejména panu Josefu Malíkovi za veškeré informace a možnosti náhledu do kronik a panu Františku Kadlecovi za poskytnutí písemného materiálu a fotografií. V neposlední řadě děkuji také všem činovníkům oddílů v Borovanech.

Obsah

1 Úvod	9
2 Metodologie	11
2.1 Cíl, úkoly, předmět práce	11
2.1.1 Cíl práce.....	11
2.1.2 Úkoly práce	11
2.1.3 Předmět práce.....	11
2.2 Metody práce.....	12
2.3 Rozbor pramenů a literatury	12
3 Stručná historie Borovan	14
4 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1893–1945	19
4.1 Tělovýchovná jednota Sokol Borovany	19
4.1.1. <i>Počátky Sokola v Borovanech</i>	19
4.1.2 <i>Činnost Sokola během první světové války a v následných letech</i>	22
4.1.3 <i>Sokol Borovany za protektorátu</i>	24
4.2 Jednota Orel Borovany	25
4.3 Sportovní klub Borovany.....	27
4.3.1 <i>Počáteční rozvoj</i>	27
4.3.2 <i>Fotbal</i>	28
5 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1945–1989	32
5.1 Tělovýchovná jednota Sokol	32
5.2 Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany	33
5.2.1 <i>Vývoj jednoty</i>	33
5.2.2 <i>Fotbal</i>	33
5.2.3 <i>Stolní tenis</i>	35
5.2.4 <i>Volejbal</i>	37
5.2.5 <i>Nohejbal</i>	37
5.2.6 <i>Základní tělesná výchova</i>	39
5.3 Hasičský sport	40
5.4 Rallycross Borovany	43
5.5 Karate TW Borovany	45
5.6 Rybářský sport	45
6 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1989–2018	48
6.1 Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany	48
6.1.1 <i>Vývoj jednoty</i>	48
6.1.2 <i>Fotbal</i>	48
6.1.3 <i>Stolní tenis</i>	52
6.1.4 <i>Volejbal</i>	53
6.1.5 <i>Nohejbal</i>	53
6.2 Hasičský sport	55
6.3 Rallycross Borovany	58
6.4 Karate TW Borovany	59
6.5 Rybářský sport	60
6.6 Kuželky	61
6.7 Taekwondo.....	63
6.8 Cyklistika	64

6.9	Lodní modeláři	65
6.10	Atletika	67
6.11	Golf.....	68
6.12	Sportovně střelecký klub	69
7	Galerie sportovní slávy	71
7.1	Vznik a pravidla	71
7.2	Bojové sporty	71
7.2.1	<i>Milan Zach</i>	71
7.2.2	<i>Dominik Zach</i>	71
7.2.3	<i>Václav Plecer</i>	71
7.2.4	<i>Ondřej Sviták, Václav Plecer, ml.</i>	71
7.2.5	<i>Daniel Červenka</i>	72
7.2.6	<i>Přemek Benhák</i>	72
7.3	Hasiči	72
7.3.1	<i>Družstvo žen SDH Borovany ze 60. let</i>	72
7.3.2	<i>Družstvo dorostenek SDH Borovany z 90. let</i>	72
7.3.3	<i>Zdeňka Ježková</i>	72
7.4	Lodní modeláři	72
7.4.1	<i>Michal Ferjančíč</i>	72
7.4.2	<i>Bohuslav Ferjančíč</i>	72
7.4.3	<i>Aneta Ferjančíčová</i>	73
7.4.4	<i>Ondřej Sviták</i>	73
7.5	Atleti.....	73
7.5.1	<i>František Kadlec</i>	73
7.5.2	<i>Lucie Sekanová</i>	73
7.5.3	<i>Vít Malík</i>	73
7.5.4	<i>Jana Candrová</i>	73
7.5.5	<i>Ladislav Beňo</i>	73
7.6	Ostatní.....	73
7.6.1	<i>Michaela Musilová</i>	73
7.6.2	<i>Tomáš Verner</i>	74
7.6.3	<i>Alexandra Ochozková</i>	74
8	Závěr.....	75
	Prameny a literatura	77
	Použité zkratky	79

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na historii tělesné výchovy a sportu ve městě Borovany a dala si za cíl její zmapování od založení tělovýchovné jednoty Sokol Borovany v roce 1908 až do roku 2018. Východiskem práce je má zkušenost, jelikož jsem rodákem z Borovan a prakticky celý život zde sportuji. Přestože jsou Borovany malým městem, tělovýchova a sport byly vždy nedílnou součástí života obyvatel. Nejrozšířenější místní sportovní organizací je Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany a velmi bohatou historií má také hasičský sport, jelikož je místní hasičský sbor velmi zapojen v kulturním životě obyvatel.

Práce je rozdělena do několika částí. V první části je představena historie města od první zmínky ve 12. století až do současnosti.

Druhá část obsahuje rozvoj tělovýchovy v Borovanech od prvních pokusů na přelomu 19. a 20. století. Dále se v ní píše o založení tělovýchovné jednoty Sokol Borovany v roce 1908, o založení jednoty Orel a o rozvoji Sportovního klubu ve 30. letech 20. století. V této době byla činnost těchto spolků velmi ovlivňována světovými válkami. V poslední fázi této části je popsána činnost během Protektorátu Čechy a Morava a je zakončena v roce 1945.

Ve třetí části je popsáno období od konce druhé světové války až do konce komunistického režimu. Po válce došlo k opětovnému založení Sokola Borovany, ale po roce 1948 byly všechny tělovýchovné organizace sjednoceny. Vznikla tak Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany. Dále je zde popsán vznik, rozvoj a činnost jednotlivých sportovních oddílů. V tomto období vzniklo v Borovanech také několik dalších sportovních odvětví. Mezi ně patří hasičský sport, rallycross, karate a rybářský sport.

Ve čtvrté části je popsána novodobá historie od doby po revoluci v roce 1989 a končí v současnosti rokem 2018. V tomto období v Borovanech nadále působí Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany, ve které má největší zastoupení oddíl kopané. Dále zahrnuje oddíl stolního tenisu, nohejbalu a rekreačně volejbal. V těchto letech se také rozvíjí hasičský sport, rallycross, karate a rybářský sport a nově přibývají taekwondo, PŠK, kuželky, lodní modelářství, atletika a golf.

V poslední části je představena galerie sportovní slávy v Borovanech. Do té jsou zařazováni nejúspěšnější sportovci města, kteří se zúčastňují celostátních, evropských či světových soutěží a jsou na těchto akcích úspěšní.

Teoretickým východiskem pro mě budou informace z městské kroniky, Borovanského zpravodaje, materiály z osobních archivů a rozhovory s pamětníky.

2 Metodologie

2.1 Cíl, úkoly, předmět práce

2.1.1 Cíl práce

Cílem této práce je zpracovat historii tělesné výchovy a sportu ve městě Borovany od jeho vzniku až do současnosti a obsahovou analýzou získat informace z archivních pramenů, kronik, periodik, literatury a z rozhovoru s pamětníky a zakladateli sportovních oddílů.

2.1.2 Úkoly práce

- ✓ Provést detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, dobových periodik, literatury, vzpomínek pamětníků a internetových zdrojů.
- ✓ Zpracovat archivní fondy Státního okresního archivu v Českých Budějovicích.
- ✓ Zpracovat kroniky, periodika a rozhovory s pamětníky sportovních oddílů v Borovanech.
- ✓ Zpracovat archivní fondy Sokola Borovany.
- ✓ Zpracovat archivní fondy sportovních oddílů v Borovanech.
- ✓ Chronologicky zpracovat historii tělesné výchovy a sportu v Borovanech na základě získaných údajů.
- ✓ Zpracovat stručný popis historie Borovan.
- ✓ Vypracovat přehled nejúspěšnějších sportovců v historii Borovan.

2.1.3 Předmět práce

Bakalářská práce je z hlediska časového zpracována v období od roku 1908, kdy byla založena Tělocvičná jednota Sokol Borovany, do současnosti, tedy roku 2018.

Z obsahového hlediska je předmět práce zaměřen na historii organizované tělesné výchovy a sportu v Borovanech. Práce se z tohoto hlediska zabývá vznikem, činnostmi jednotlivých organizací, nejlepšími výsledky sportovců a rozvojem sportovních zařízení ve městě.

Z hlediska územního je tato bakalářská práce zaměřená na současný katastr města Borovany.

2.2 Metody práce

Tato bakalářská práce je standardní historickou prací z našich novodobých dějin tělesné výchovy a sportu. V práci byly použity klasické historické metody, díky kterým můžeme vyhledávat a porovnávat údaje v minulých letech. K vytvoření této práce byly použity materiály získané rozborem archivních fondů, dostupné literatury, tištěných pramenů, periodik, internetu a výpověďmi pamětníků sportovních oddílů. Pro tuto práci byla použita zejména metoda přímá, kdy je práce popisem minulosti na základě rozboru pramenů. Dále byla použita metoda progresivní, která sleduje události v jejich časovém sledu.

Práce je psaná citační normou APA, na úrovni vět, slovních spojení i časových údajů je celá práce psána dle pravidel českého pravopisu. V celé práci jsou použity citace pod čarou. Dobové fotografie, obrázky a tabulky jsou vloženy do textu, popisky a jejich zdroj je uveden pod nimi.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Většinu informací pro tuto historickou práci jsem získal sekundární analýzou, to znamená rozborem písemných pramenů. Dále jsem pak využíval informace odvozené ze získaných historických údajů a vše bylo doplněno primární analýzou, která popisuje vzniklé procesy historických vývoje, činnost lidí a toho, co bylo zachováno.

Prvním zdrojem se staly městské kroniky, z nichž první dvě z období 1805 až 1987 jsou uloženy v SOkA České Budějovice a poslední dvě z období 1988 až 2018, které jsou uloženy v Městském archivu v Borovanech. K těmto písemnostem mi zajistil přístup současný kronikář Josef Malík, který je zároveň i členem oddílů kuželkářů a cyklistiky, ve kterých působí jako jednatel.

Nejdůležitějším poskytovatelem informací se stal bývalý kronikář města František Kadlec, který byl součástí Sokola Borovany a v osobním archivu má řadu důležitých dokumentů jednoty. Jednalo se především o záznamy pamětní knihy, která je jinak uložena v SOkA České Budějovice. Od počátku také mapoval historii tělovýchovné jednoty v Borovanech, zejména pak oddílu kopané.

Pro zpracování historie hasičského sboru posloužil rozsáhlý archiv sboru, který vypracoval a stále zřizuje jeho nejstarší člen, pan Václav Hanzal.

Dalším důležitým zdrojem byly osobní archivy bývalých i současných předsedů a činovníků jednotlivých oddílů.

Velmi významné informace byly čerpány z místního periodika Palcát, pozdějšího Borovanského zpravodaje, ve kterém je v různých článcích zaznamenána historie některých oddílů. Fotografie do práce byly získány z osobních archivů, kronik a dostupných internetových stránek.

3 Stručná historie Borovan

Borovany, německy Forbes, se nacházejí 7 kilometrů severně od Trhových Svin a 16 kilometrů jihovýchodním směrem od Českých Budějovic. V současné době mají kolem 4100 obyvatel a do katastrálního území města patří obce Dvorec, Hluboká u Borovan, Radostice, Trocnov, Třebeč, Vrcov.¹ Rozkládají se na mírném návrší nad řekou Stropnicí, přibližně 520 metrů nad mořem.

Archeologické nálezy naznačují osídlení již koncem 9. století, avšak písemně jsou poprvé jmenovány dne 16. června 1186 v darovací listině českého knížete Bedřicha pro klášter Zwettl v Dolním Rakousku, kde se píše o tom, že při stanovení hranic statku Žár bylo přítomno i sousedstvo, například lidé z Borovan.²

V roce 1291 Borovany držel podle zemského práva Vok z Třeboně, který patřil do rodu Vítkovců, jenž byl ve 13. století nejvlivnějším rodem v jižních Čechách. Vokovi potomci měli rozděleno vlastnictví Borovan až do roku 1354, kdy celé Borovany patřily jejich bratranci Vilému I. z Landštejna, který byl jedním z nejmocnějších mužů v zemi. Vilém I. poté Borovany předal dceři svého bratra, Keruši z Lomnice, která je držela v zástavě. Po její smrti připadly k Novohradskému panství a staly se majetkem Rožmberské větve Vítkovců. Rod Vítkovců a drobná šlechta se ve vlastnictví Borovan nadále střídaly.³

Ve 30. letech 15. století Borovany odkoupil bohatý měšťan z Českých Budějovic – Petr z Lindy, původem z hornorakouského Lince. Jelikož mu zemřel jeho syn, jediný dědic, rozhodl se pro založení kláštera. Král s tímto souhlasil a v roce 1455 byl farní kostel v Borovanech přeměněn na klášter augustiniánů, kterým se rozhodl věnovat svůj veškerý majetek.⁴ V roce 1466 určil Petr z Lindy jako nového

¹ Borovany, statistika. (2018). Získáno 20. dubna, z <https://regiony.kurzy.cz/borovany-okres-ceske-budejovice/stats-PU-MOSZV-01-stranka/>.

² Pexa, H. Borovany 1186-1477. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 49.

³ Tamtéž, s. 50.

⁴ Historie Borovan a osad. (b.r.). Získáno 20. duben 2019, z <https://www.borovansko.cz/borovansko/historie>

opatrovníka kláštera Jana z Rožmberka. Po smrti Petra z Lindy, mezi lety 1470 a 1473, se stali borovanskou vrchností probošti kanonie.⁵

V této době byl největším obecním problémem nedostatek vody. Vyřešen byl stavbou dvoukilometrového vodovodu, který byl přiveden ze studně u pramenů radostického potoka pod lesem Na Vápencích. V obci se vodovod rozváděl do kašen. Bylo nutné provádět neustálou údržbu, avšak vydržel až do 30. let dvacátého století.⁶

Obrázek 1. První fotografie zachycuje prelaturu augustiniánského kláštera v roce 1768. Na druhé fotografii je podoba náměstí v roce 2013. Fotografie převzata z knihy Hlušítková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 35.

Další období dějin Borovan je spojeno s Vilémem z Rožmberka, který se roku 1551, ve svých šestnácti letech, stal vladařem rožmberského majetku. Na přelomu 15. a 16. století se klášteru dařilo velmi dobře a přibývalo mu mnoho pozemských statků, ale již v 1. polovině 16. století se díky sporům v kanonii začal dostávat do dluhů. Největší ranou byla morová epidemie, která zasáhla borovanskou kanonii v roce 1577. Proto byl v roce 1579 za probošta dosazen kněz Matěj Kozka z Rynárce, za jehož špatného

⁵ Pexa, H. Borovany 1186-1477. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 49.

⁶ Tamtéž, s. 60.

hospodaření byl klášter a jeho majetek velmi zadlužen a téměř zpusťošen, ačkoli měl zpočátku za hospodářského úředníka velmi schopného Jakuba Krčína z Jelčan. Vilém tedy roku 1564 klášter zrušil a Borovany připojil ke svému panství. To bylo také důvodem k vytvoření samostatné správy, která zde začala intenzivněji hospodařit. V té době Borovany dostaly statut městečka a svůj znak. Byl zde také zahájen provoz pivovaru. Po smrti Viléma převzal majetek jeho mladší bratr Petr Vok z Rožmberka. Ten zemřel roku 1611 a následně se Borovany staly majetkem Švamberků. Ti o veškerý majetek přišli kvůli účasti na stavovském povstání. Na počátku třicetileté války byly Borovany i klášter vypáleny a zdevastovány armádou.⁷

Obrázek 2. Nová budova obecné školy na Horním náměstí, která byla otevřena roku 1887. Fotografie převzata z knihy Hlušíková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 58.

Po bitvě na Bílé hoře a rozdělení majetku Švamberků si Borovany pro sebe a svou rodinu ponechal císař Ferdinand II. Roku 1631 se rozhodl pro obnovení kláštera a vrátil mu jeho bývalé jmění. Roku 1636 bylo od něho městečku uděleno právo výročních a týdenních trhů.⁸ Klášter se povedlo obnovit a znovu osadit augustiány až roku 1658. V největším rozkvětu byl klášter v polovině 18. století, kdy byl proboštem Augustin

⁷ Šeda, O. Borovany a okolí v předbělohorském období a v době českého stavovského povstání. In Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí prvé zprávy o obci*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 70.

⁸ Historie Borovan a osad. (b.r.). Získáno 20. duben 2019, z <https://www.borovansko.cz/borovansko/historie>.

Dubenský. V této době byla také postavena prelatura.⁹ Nicméně poté, co v roce 1784 císař Josef II. zavedl církevní reformy, byl klášter v roce 1785 opět zrušen a majetek zabrán do náboženského fondu. Odtud ho r. 1788 vykoupil kníže Jan Josef ze Schwarzenberga a opět statek Borovany připojil k třeboňskému panství. Prelaturu kláštera Schwarzenbergové nechali přestavět na zámek, který byl jejich letním sídlem.

V roce 1848 bylo zrušeno poddanství a roku 1850 se Borovany staly samostatnou obcí. Byla zřízena místní samospráva a bylo voleno zastupitelstvo. Pro Schwarzenbergý tak byly z ekonomického hlediska nezajímavé, a proto je v roce 1871 pronajali budějovické měšťanské rodině, která zde hospodařila až do pozemkové reformy roku 1923. Pozemky byly poté rozparcelovány. S elektrifikací se započalo v roce 1923 a v roce 1927 byla započata stavba nového vodovodu. Budovu zámku i se zahradou koupila těsně před II. světovou válkou, roku 1939, obec a následující rok byla přebudována na školu. Schwarzenbergové byli tak posledními vlastníky Borovan.

Borovany měly charakter chudé zemědělsko-živnostenské obce. Pro rozvoj města se proto stala stěžejní stavba železnice, která vedla z Českých Budějovic přes České Velenice do Vídně, nazvaná Dráhou císaře Františka Josefa. Tato trať byla velmi významná, Borovany se staly součástí pomalu se globalizující civilizace, a tak se i zde mohl rozvíjet průmyslový život.¹⁰ Na konci 19. století byla objevena ložiska křemeliny a roku 1908 byl založen závod Calofrig, který ji začal po I. světové válce intenzivně těžit a zpracovávat. Po II. světové válce byl vystaven druhý závod a následně v sedmdesátých letech třetí. Tento vzestup obce vedl k tomu, že Borovany v roce 1973 obdržely status města.¹¹

Borovany jsou také spjaty s husitským vůdcem Janem Žižkou, který je rodákem z nedalekého Trocnova, kde se každoročně konaly oslavy na jeho počest. Roku 1884 byl v Borovanech založen Spolek pro zbudování pomníku Jana Žižky z Trocnova. Slavnostní odhalení pomníku proběhlo za účasti tisíců lidí v roce 1893.¹²

⁹ Prelatura – reprezentativní budova augustiniánského kláštera. Sloužila jako ubytování pro správce kláštera a nájemníky.

¹⁰ Hlušíková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 19.

¹¹ Tamtéž, s. 27.

¹² Tamtéž, s. 23.

Na změně charakteru města a způsobu života lidí se podílela místní škola a osvětová činnost místních spolků. Zmínka o borovanské škole je již před třicetiletou válkou v seznamu katolických farních škol. Po zpusťování Borovan za třicetileté války jsou první zprávy o škole z počátku 17. století. Zpočátku se vyučovalo pouze v nevyhovujících místnostech klášterního domu. Roku 1886 byla vybudována nová obecná škola s pěti třídami. Měšťanská škola byla zřízena až roku 1940 v budově zámku.¹³ Za protektorátu zde byla zřízena německá škola, ačkoli Borovany byly vždy čistě českým městečkem.¹⁴

V důsledku nárůstu obyvatel byla snaha vystavit vyhovující novou školu. Po několikaletém snažení se to povedlo až v roce 1997, kdy byl vystaven nový školní areál, situovaný západně od zámku, jenž byl poté mezi lety 2005 až 2010 postupně přebudován na knihovnu, infocentrum a různé výstavní prostory.¹⁵

Obrázek 3. Původní barokní objekt se sousedním domem v současnosti tvoří Městský úřad v Borovanech. Fotografie převzata z knihy Hlušíková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 17.

¹³ Bosák, F. Z dějin borovanského školství. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 155–166.

¹⁴ Hlušíková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 22.

¹⁵ Historie Borovan a osad. (b.r.). Získáno 20. duben 2019, z <https://www.borovansko.cz/borovansko/historie>.

4 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1893–1945

4.1 Tělovýchovná jednota Sokol Borovany

4.1.1. Počátky Sokola v Borovanech

„První červánky“¹⁶, jak uvádí pamětní kniha borovanského Sokola, byla návštěva Sokolů na slavnostním odhalení pomníku Jana Žižky z Trocnova na borovanském náměstí. Zde dochází k nepřesnému datování a údajům o události. Městská kronika uvádí datum 24. června 1893,¹⁷ sokolská kronika udává dokonce 27. září téhož roku.¹⁸ Nicméně dobová periodika uvádějí 24. července a vzhledem k souvislosti s tím, že se v Českých Budějovicích konal ve dnech 22. července až 24. července II. slet sokolské župy Husovy, bude tedy tento datum nejpravděpodobnější. Slavnosti se tehdy účastnilo až 1500 Sokolů s 9 prapory.¹⁹ Už v tuto dobu byla touha Borovanských založit místní sokolskou organizaci, k čemuž nedošlo. Vyplývá to i z toho, že v Borovanech byl v tu dobu společenský život velmi nepatrný.

Obrázek 4. Slavnostní představení pomníku Jana Žižky z Trocnova, který zhotovili bratři Ducháčkové z Prahy, 24. 6. 1893. Události se účastnilo téměř 8000 lidí včetně 1500 sokolů. Fotografie převzata z knihy Hlušítková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany, s. 23.

¹⁶ SOKA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednota Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 3.

¹⁷ SOKA České Budějovice. Archivní fond městečka Borovany, 1455–1945. *Memorabilien, Zeit – oder Gedenkbuch, auch Chronik Borovany, 1836–1945*, s. 72.

¹⁸ SOKA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednota Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 3.

¹⁹ *Budivoj*. České Budějovice: Al. Baumann, 1864–1914. Ročník 29. 1893. č. 60.

Kolem roku 1900 se zde vyvíjela pouze organizace národních socialistů, která sdružovala mladé lidi. Kronikář uvádí: „Tzv. elita scházívala se na kasino²⁰ a nepřímo podporovala snaživou organizaci.“²¹ Tato skupina tvořila základ pro založení Sokola. Spolkovou místnost tehdy měli v hostinci Na Šišatě, který provozoval Jan Severa, člen Sokola České Budějovice. Předsedou organizace byl František Malík a jednatelem byl Emil Čupita, také bývalí členové budějovického Sokola. Tito podali návrh na schůzi, kde by se projednala možnost založení Sokola, která se konala 14. října 1906. Osmičlenné komité²² návrh odsouhlasilo a začalo se na něm nadále pracovat. Při schůzi byl zvolen jako předseda učitel Karel Švec, jako jednatel Josef Špilauer a jako pokladník a zapisovatel Emil Čupita. Zápisné bylo stanoveno na 1 K a měsíční příspěvek 20 h²³. Na první veřejnou schůzi se dostavilo podstatně méně lidí, než bylo pozváno, a nebylo tak možno utvořit samostatnou jednotu. Bylo tedy rozhodnuto přidat se k českobudějovické jednotě. Na následující schůzi byl ovšem tento návrh zrušen a byli vyloučeni nepřítomní členové, jelikož začali bojkotovat založení organizace. Zbýlá pětice se dne 28. dubna 1907 stala členy Sokola Trhové Sviny. Po úspěšném jednání s trhosvinenskou jednotou byl dne 16. června 1907 zřízen Odbor Sokola trhosvinenského v Borovanech s tříčlenným představenstvem.²⁴

První cvičení se konalo 24. června 1907 v hostinci Na Šišatě a účastnilo se ho šest cvičenců. První cvičitelé byli Karel Švec a Jan Žáček, místní učitelé. Pátého všesokolského sletu se téhož roku zúčastnili tři členové v krojích. Do konce roku se přihlásilo 55 nových členů a 15 dorostenců, které vedl Antonín Tyrner, cvičitelé byli tedy již čtyři. Cvičení z počátku probíhalo ve velmi nepříznivých podmínkách, kronika například udává, že pro získané zbytky bradel zhotovil místní truhlář podstavce z železničních pražců, místo žíněnek se využívaly chmelové žoky vycpané slámou a při atletice se místo koule házelo patnáctikilovou kamennou kostkou.²⁵

²⁰ Kasino – v současnosti místnost na zámku, kde sídlí Infocentrum Borovany.

²¹ SOkA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednotka Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 4.

²² Komité – je skupina osob, pověřená jistým úkolem.

²³ Koruna a haléř – v sokolské kronice je uváděna měna z doby první republiky, protože první pamětní kniha byla z části zničena a ve 30. letech byla přepisována novým kronikářem.

²⁴ SOkA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednotka Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 5.

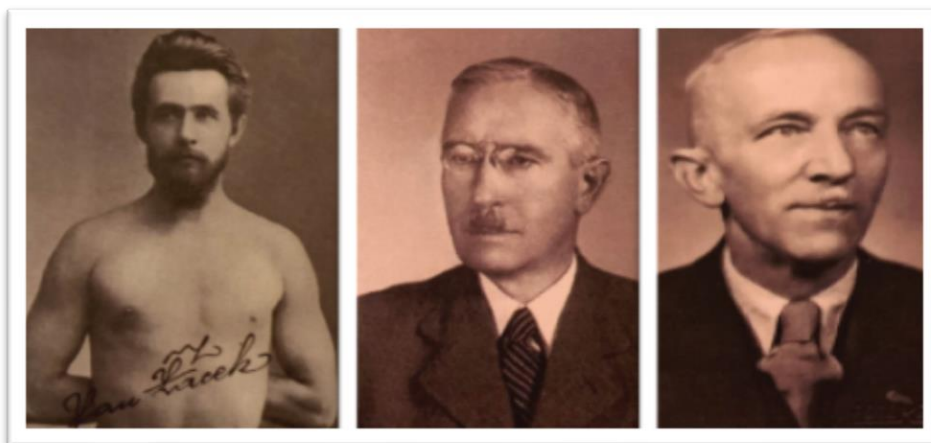
²⁵ Tamtéž, s. 6.

Sokolská organizace v Borovanech se ihned od počátku velmi angažovala ve společenské činnosti. V prvním roce jejího fungování uspořádala sedm přednášek, několik naučných vycházek, zejména k nově zbudovanému pomníku Jana Žižky v Trocnově, a také sokolský ples.²⁷

4.1.2 Činnost Sokola během první světové války a v následných letech

S nástupem světové války se začíná činnost sokolských tělovýchovných jednot velmi ochromovat, což je způsobeno tím, že značná část sokolů byla pro jejich fyzickou zdatnost mobilizována jako první. Útrapám se nevyhnul ani Sokol v Borovanech. Ještě před válkou zemřel jeho dlouholetý starosta Karel Bukovský a činnost oddílů začal pro nedostatek cvičitelů i cvičenců upadat.²⁸

Ve stejný den, kdy se v Borovanech objevily první vyhlášky mobilizace, se konalo v sousedních Ledenicích cvičení, které proběhlo bez krojů, a kronikář tehdy zaznamenal, že nálada nebyla příliš veselá.²⁹ Stalo se tak 26. 7. 1914. Ihned v roce 1914 bylo mobilizováno osmnáct cvičenců a ke konci roku zůstali pouze tři cvičící. Počet rostl až do roku 1916, kdy jich bylo odvedeno již čtyřicet dva. Činnost oddílu byla velmi ochromena a v roce 1915 probíhalo pouze cvičení žákyň a dorostenek. Dorostenci chodívali nepravidelně. V následujícím roce byla činnost přerušena úplně.

Obrázek 7. Fotografie třech nejvýznamnějších činníků Sokola v Borovanech. Na fotografii vlevo je první náčelník jednoty, učitel Jan Žáček. Na fotografii uprostřed je starosta jednoty a místostarosta Husovy župy, MUDr. František Träger. Na fotografii vpravo je František Matuška, který od založení jednoty prošel všemi funkcemi. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

²⁷ SOKA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednota Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 9.

²⁸ Tamtéž, s. 21.

²⁹ Tamtéž, s. 21.

Během války byli borovanští Sokolové nasazeni na různých bojištích. Ze čtrnácti obyvatel Borovan, kteří bojovali na straně Dohody, bylo pět členů Sokola a účastnili se bojů převážně v Rusku. Do řad Trojspolku bylo z Borovan odvedeno dvacet dva sokolů, z nichž padli tři. Byli jimi Jan Tyrner, Rudolf Bakalář a Karel Kučera.

Sokolové se významnou měrou podíleli na vzniku republiky jak během války, tak také po ní.³⁰ V Borovanech to bylo možné také pozorovat. Jednota začala od ledna roku 1918 pořádat pravidelné schůze, muži měli dvakrát týdně cvičení, a tak postupně obnovila svou činnost. Zpráva o vzniku republiky do Borovan dorazila 28. 10., a byli to právě Sokolové, kteří se podíleli na chodu města. Ihned rozestavili své hlídky na nádraží a před sochou Jana Žižky na náměstí probíhaly oslavy, kde pronášel proslov funkcionář Sokola František Matuška. Dalším počinem jednoty bylo zasazení Lípy svobody 21. 4. 1919.³¹

Činnost Sokola byla rozvíjena také v okolí Borovan. V letech 1919 až 1921 pořádali místní sokolové řadu vystoupení v okolních osadách, které se poté staly odbočkou mateřské borovanské jednoty. Stalo se tak v Jílovicích, v Mladošovicích a ve Strážkovicích.³²

Od počátku založení jednoty probíhala snaha zbudovat si vlastní cvičiště, jelikož prostory v sále hospody na Sýmalce bývaly nevyhovující. Jako cvičiště pak také sloužil pozemek vedle hospody zakoupený v roce 1910. Z důvodů velkého nárůstu oblíbenosti Sokola, díky zásluhám ve světové válce, stoupá i počet cvičících. V roce 1922 byl po úspěšné žádosti zakoupen pozemek nad původním hřbitovem a bylo zde založeno nové letní cvičiště s názvem Flusárna. Sokolové byli nadále činní v různých formách výtělečků a roku 1927 se pokoušeli koupit budovu zámku, ovšem neúspěšně. Mezi roky 1929 až 1931 byl dokonce vypracován plán na novou sokolovnu, ovšem jmění jednoty bylo nedostačující. V roce 1933 se pořádaly různé sbírky a plánovalo se postavit nejen

³⁰ Waic, M. (1996). *Sokol v české společnosti 1862-1938*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, s. 16.

³¹ SOkA České Budějovice. Archivní fond městečka Borovany, 1455-1945. *Memorabilien, Zeit – oder Gedenkbuch, auch Chronik Borovany, 1836-1945*, s. 115.

³² SOkA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednotka Borovany, 1907-1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907-1933*, s. 40.

muzeum, ale i muzeum Jana Žižky. Nicméně peníze se opět nezdařilo shromáždit, především z toho důvodu, že na počátku třicátých let probíhala světová krize.³³

V roce 1936 byl před radnicí slavnostně rozvinut prapor jednoty, který vyšívaly jeho členky. Tento prapor se ovšem kvůli zabavení majetku během II. světové války nedochoval a byla pořízena jediná fotografie.

4.1.3 Sokol Borovany za protektorátu

Již od počátku ustanovení Protektorátu Čechy a Morava začaly okupantské síly sahat i do Borovan. 13. září 1939 byl zatčen a odveden gestapem náčelník Sokola Jan Waldauf, který prošel různými koncentračními tábory a na svobodu byl propuštěn až na konci války dne 22. 5. 1945. Uvězněn byl proto, že znemožňoval zavedení německé školy v Borovanech kolaborantskému vedoucímu místní NSDAP Janu Tyrpeklovi. Uvězněním sokolského náčelníka zaznamenala činnost Sokola i vzhledem k začínající válce útlum.³⁴

Dalším velmi významným činovníkem Sokola, který byl uvězněn, byl pan Dr. František Träger, v tu dobu starosta jednoty. Stalo se tak 8. října 1941. Ten se ovšem konce války nedožil, neboť byl popraven v průběhu června 1942. Z dopisů s jeho spoluvězni je velmi dobře patrné, jak byl pan doktor šlechetný, čestný a hrdý člověk, který až do konce života pomáhal druhým. Byl jediným funkcionářem Sokola Borovany, který zemřel během II. světové války.³⁵

Obrázek 8. Vystoupení dětí ze Sokola v roce 1937, kterého se účastnil pozdější starosta Sokola v zahraničí Jan Waldauf. Po převratu v roce 1948 emigroval do Kanady. Jeho otec býval náčelníkem borovanského Sokola. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

³³ SOKA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednotka Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933*, s. 67.

³⁴ Osobní archiv Františka Kadlece. Tělocvičná jednotka Sokol Borovany, číslo jednací 7/1945.

³⁵ Osobní archiv Františka Kadlece. Tělocvičná jednotka Sokol Borovany, číslo jednací 7/1945.

Mezi dalšími odvedenými byla také Anna Bukovská a místostarosta jednoty František Matuška, které věznění psychicky zlomilo. Vyšetřovaní gestapem byli ještě otec a syn Buchtelové.

K pozastavení činnosti Sokola došlo v dubnu 1941, a v říjnu téhož roku dokonce k jeho rozpuštění. Zabaveny byly veškeré peníze, které měly být použity na stavbu sokolovny, dále pak veškeré sportovní náčiní, zařízení divadelní a ochotnické scény a kompletní knihovna jednoty. Další citelnou ztrátou byl požár hostince Sýmalka, který nešťastnou náhodou nastal na konci války v dubnu 1945. Objekt z větší části vyhořel.³⁶

4.2 Jednota Orel Borovany

Jednota Orel byla tělovýchovná organizace, která byla sjednocena z katolických tělovýchovných odborů v roce 1909. Při této příležitosti byl ve Vyškově uspořádán první zemský slet a v roce 1911 byla zvolena první ústřední rada. Tělovýchovná idea Orla byla totožná se Sokolem, ovšem názorová idea byla velmi odlišná.³⁷ První orelské odbory v českých zemích se začaly objevovat na Moravě.³⁸

Obrázek 9. Jednota Orel zachycena v roce 1929 na nádvoří zámku. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

V Borovanech byla jednota Orel založena roku 1924, jejím předsedou se stal František Pražan a jednatelem farář Jan Sukdol. Orlové se scházeli v Orlovně, kterou měli vytvořenou v zámku, v prostorech zvaných Kasino. Tyto prostory byly zapůjčeny bezplatně od knížete Schwarzenberga. Probíhala zde cvičení a v zimních měsících také divadelní představení pro mládež i dospělé, která byla hojně navštěvována. Využívat je

³⁶ Osobní archiv Františka Kadlece. Tělocvičná jednota Sokol Borovany, číslo jednací 42/46.

³⁷ Kössl, J., Krátký, J., & Marek, J. (1986). *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, s. 136.

³⁸ Historie Orla. (2008) Získáno 20. dubna 2019, z <http://orel.cz/?ukaz=historie>.

ale mohli pouze do roku 1935, kdy zde obec zřídila muzeum Trocnova. Proto byla Orlovna přesunuta na sousední faru do nevyužívané vedlejší místnosti.³⁹

Veřejná vystoupení Orů se konala v zámecké zahradě nebo na louce, jež se nacházela západně od zahrady. Jelikož sousední orelské jednoty udržovaly mezi sebou vzájemnou družnost, často se dojíždělo na cvičení i do okolních měst, a naopak okolní jednoty dojížděly do Borovan. Jezdívalo se tehdy na žebříňácích. Tato cvičení většinou zahrnovala celodenní program. Jednoty měly sraz v místním kostele, kde se konala dopolední mše, poté proběhla generální zkouška a oběd. Následovalo seřazení všech vystupujících u vodárny a ve slavnostních uniformách s prapory svých jednot a za doprovodu hudby a v průvodu se procházelo městem na cvičiště. V letním období se mládež Orla scházela na usedlosti u Pražanů, která patřila jejich náčelníkovi Františku Pražanovi. Ten jim zde umožnil tábořit. V roce 1929 se borovanští Orlové také zúčastnili celostátního sletu v Praze.⁴⁰

S nástupem II. světové války se začaly tělovýchovné organizace rušit a v Borovanech došlo k zákazu činnosti Orla v roce 1941. Gestapo zabralo majetek, dostupnou hotovost a prapor.⁴¹

Obrázek 10. Jednota Orel opět na nádvoří zámku, tentokrát v roce 1937. Na fotce je zachycen také prapor, který byl za II. světové války zničen. V kněžském rouchu stojí děkan Václav Šílený, který jednotu velmi podporoval. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

³⁹ Osobní archiv Josefa Malíka. Jednota Orel Borovany.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

4.3 Sportovní klub Borovany

4.3.1 Počáteční rozvoj

V Borovanech, kromě Sokola a později i Orla, neexistoval žádný sportovní život. Změnilo se to až ve třicátých letech 20. století. Místní studenti navštěvovali střední školy v Českých Budějovicích a tam také přicházeli k různým novým sportovním odvětvím. Jejich snahou tedy bylo přivést sport i do Borovan. Největší iniciativu projevíli Vlastimil Matuška, Jaroslav Buchtel a Karel Frelich, kteří založili sportovní organizaci. Postupně kolem sebe shromáždili další sportovní nadšence, jimiž byli Jaroslav a František Matuškoví, Václav a Jan Frelichovi, Josef Šrol, Jan Tomášek, František Šmaus, Viktor Valha, Miloslav Forst, Otto Bruský, Vlastimil Buchtel a Antonín Burda. Tito sportovci působili vesměs ve všech sportovních odvětvích sportovní organizace.⁴²

První sportem, který stál u založení sportovní organizace, byla v roce 1927 kopaná. Jako hřiště bylo využíváno sokolské cvičiště Lucerna a někdy také hřiště Ve Vápencích, které se nacházelo na louce v lese při cestě do nedalekých Ledenic.⁴³

Ihned po kopané začali sportovci provozovat také odbíjenou. Regulérní hřiště si zřídili také na Lucerně. Tréninky probíhaly na cvičišti u Sýmalky a na louce u řeky.

Dalším sportem, který se dostal k borovanské sportující mládeži, byl kanadský hokej, jak se mu tehdy říkalo. Hrací plocha byla vždy upravována na rybníku Bašta, nebo u mostu přes řeku Stropnici, která protéká pod Borovany. K utkáním dojížděli do nejbližších měst, například do Českých Budějovic, Českého Krumlova, Lišova aj.

Mezi sportovní činnosti patřila také lehká atletika, plavecký sport, stolní tenis a kuželky. Atletické disciplíny se trénovaly na Lucerně a plavecké styly a skoky do vody se trénovaly na rybníce Vejkotna. Stolní tenis sportovci trénovali ve vile u Matušků, kde měli k dispozici regulérní stůl. Nejlepším hráčem byl údajně Vlastimil Buchtel. Kuželkářskou hru pěstovali sportovci v kuželně hostince Sýmalka. Většina těchto aktivních sportovců provozovala také nářadový tělocvik, dnes sportovní gymnastika, v místní jednotě Sokol.

⁴² *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1985. č.6, s. 11.

⁴³ Tamtéž, s. 11

Mezi ne čistě sportovní odvětví, které tato skupina provozovala, patřily také šachy. Dokonce byl i na počest předčasně zemřelého zakladatele sportovní organizace Karla Frelicha uspořádán šachový turnaj s názvem Frelichův memoriál.

Zájmem těchto sportovních nadšenců byl také trempink. Vytvořili trampskou skupinu, kterou nazvali Comrading club. Podnikali výlety do nedalekého okolí, kde tábořili, hráli různé hry a zpívali.

Tato sportovní organizace v Borovanech fungovala v letech 1926 až 1936. Všechna sportovní odvětví byla organizována pouze amatérsky. Nejvýznamnější částí spolku byl oddíl kopané, který se později registroval do soutěže.⁴⁴

Obrázek 11. Hostinec Sýmalka, který byl postaven záměrně poblíž nové železniční stanice. Později se stal hojně navštěvovaným místem tělovýchovných organizací a základní škola zde měla řadu let tělocvičnu. Obrázek je pořízen v době před I. světovou válkou. Fotografie převzata z knihy Hlušítková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes*. Borovany: Město Borovany.

4.3.2 Fotbal

Oficiálně je kopaná v Borovanech datována od roku 1929. Tento rok byla totiž podepsána smlouva o pronájmu sokolského cvičiště pro fotbalové tréninky a zápasy. Smlouva vznikla mezi jednotou Sokol Borovany a Fotbalovým sdružením borovanské mládeže. Je tedy patrné, že v té době tato organizace již existovala. Jako vedoucí fotbalového sdružení je pod dokumentem podepsán Otto Bruský, který byl zakladatelem a největším iniciátorem tohoto uskupení.⁴⁵

⁴⁴ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1985. č.6, s. 12.

⁴⁵ *75 let míče kopaného v Borovanech*. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 4.

Fotbalový oddíl zpočátku nebyl organizovaný pod žádným svazem, stejně jako kluby v okolí. Docházelo mnohdy k tomu, že hráči hráli za více mužstev. Organizované soutěže směla hrát pouze registrovaná družstva, která hrála přátelská utkání i s družstvy amatérskými. Tehdy fotbalové oddíly sdružovala Jihočeská fotbalová župa, organizace, která vznikla 16. března 1919 v Táboře.⁴⁶ Většina týmů však příliš nespěchala s registrováním.⁴⁷

Jedním z rivalů borovanského týmu se po roce 1931 stal tým AC Trocnov, který sídlil v Trhových Svinech. Neměl dlouhého trvání, jelikož zde probíhala neustálá obměna hráčů, ale i díky tomu, že zde nastupovali někteří hráči z Borovan, se vytvořila mezi těmito týmy rivalita. Dalším takovým týmem byl SK Ledenice, který vznikl roku 1933 a téhož roku zprovoznil nové hřiště ve Vápencích. Ledeničtí toto hřiště otevřeli zápasem s SK Čtyři Dvory a podle poznámek borovanského hráče Viktora Valhy za SK Ledenice nastoupili i někteří hráči z trhosvinenského AC Trocnov. Je tedy patrná častá změna působiště tehdejších hráčů. Za zmínku také stojí tým SK Slavia Ostrolovský Újezd, kde střídavě působili i borovanští hráči. Ten byl pojmenován na počest funkcionáře pražské Slavie, který zde měl letní byt a újezdským daroval fotbalový míč.⁴⁸

Obrázek 12. Na fotografii jsou zachyceni členové brigády při výstavbě prvního sokolského cvičiště v roce 1922. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

⁴⁶ *Jihočeská jednota*. V Budějovicích: Krajská skupina Národního souručenství, 1939-1945. Ročník 4. 1942. č. 8, s. 10.

⁴⁷ *75 let míče kopaného v Borovanech*. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 4.

⁴⁸ Tamtéž, s. 5.

V této době hrálo borovanské mužstvo své zápasy většinou na cizích hřištích, nebo si pronajímalo hřiště ve Vápencích od SK Ledenice, jelikož sokolské cvičiště v Borovanech bylo vhodné pouze pro trénování. Nového hřiště se Borovanští dočkali až v době okupace. Od podzimu roku 1941 v protektorátu působilo Německé kuratorium,⁴⁹ které nařizovalo jednotnou tělesnou, duševní a mravní výchovu mládeže. V Borovanech sloužilo pro sportování dosud jen sokolské cvičiště, a to bylo nevyhovující. Úřady proto jako vhodné prostory vybraly rozlehlou louku pana Vojtěcha Hrušky v místech, kterým se říkalo Za Panskou zahradou. Louka byla panu Hruškovi odebrána a začalo se zde budovat hřiště. Ačkoliv vše probíhalo za neblahých podmínek, získalo tak hrací plochu i fotbalové družstvo. Od té doby je v Borovanech sportovní areál na stejném místě. Otevření proběhlo v neděli 17. 2. 1942 zápasem mezi borovanským fotbalovým oddílem SK Calofrig Borovany a SK Trhové Sviny. Zápas tehdy ovládli Borovanští v poměru 5:2.⁵⁰

Obrázek 13. Fotografie zachycuje první kabiny, které nechala na své náklady vystavět firma Calofrig. Šatny se staly velkým přínosem, jelikož se hráči dosud převlékali jen na louce. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

Kdy přesně začalo družstvo hrát soutěžní utkání a stalo se součástí JFŽ, není známo. Ale pravděpodobně to bylo kolem roku 1941, jelikož v následujícím roce jsou záznamy z utkání v II. třídě, kam se muselo kvalifikovat z třídy nižší.⁵¹ V této době klub již také využíval ve svém názvu jméno Calofrig, což byla borovanská firma na zpracování

⁴⁹ Kuratorium – organizace zaměřená na výchovu mládeže, vytvořená během Protektorátu Čechy a Morava.

⁵⁰ *Jihočeská jednota*. V Budějovicích: Krajská skupina Národního souručenství, 1939-1945. Ročník 4. 1942. č. 20, s. 4.

⁵¹ *75 let míče kopaného v Borovanech*. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 4.

křemeliny, významná pro rozvoj Borovan.⁵² Není však dochován žádný doklad, který by udával důvody a dobu tohoto pojmenování. Calofrig však stál za postavením prvních šaten, umístěných na rohu zámecké zahrady podél silnice vedoucí do Ostrolovského Újezdu.

V těchto letech patřil mezi nejlepší hráče týmu hráč Viktor Valha, který si v průběhu třicátých let zahrál také za divizní Meteor České Budějovice. Během války byl nasazen ve Zbrojovce Vsetín a od roku 1940 hrál za SK Vsetín. Dalšími skvělými hráči byli tři bratři Matuškové. Nejmladší František se později odstěhoval do Prahy, kde začal hrát ragby za Viktorii Žižkov. Nastoupil i k několika zápasům reprezentace v ragby.⁵³

Obrázek 14. Nejstarší dochovaná fotografie borovanského fotbalového družstva pořízená v roce 1932 v Klikově, kde borovanské mužstvo tehdy prohrálo v poměru 3:4. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

⁵²Kadlec, F. Z dějin podniku Calofrig a jeho dělnického hnutí. In: In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 187–198.

⁵³ *75 let míče kopaného v Borovanech*. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 14.

5 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1945–1989

5.1 Tělovýchovná jednota Sokol

Stejně jako po I. světové válce, tak i po té II., byla velká snaha obnovení činností zrušených oddílů. Sokol Borovany opět zahájil svoje působení v květnu roku 1945 a po zabavení veškerého majetku musel začínat opět od začátku. Přestože měla jednota právní nárok na vrácení majetku i financí, nebylo ho však odkud vrátit.⁵⁴ Nově se musel zbudovat i vyhořelý hostinec Sýmalka majitele Severy, dlouholetého člena a velkého podporovatele jednoty. Sokolové byli při opravách velmi aktivní. Svá cvičení však přesunuli do budovy zámku, kde byla umístěna základní škola.

Hlavní náplní cvičení po válce byl nácvik skladeb na XI. Všesokolský slet konaný v roce 1948, jehož se z Borovan zúčastnilo několik desítek cvičících v kategoriích žáků, dorostenců a největší zastoupení měli muži a ženy.

Od roku 1945 měl nově vzniknutý Ústřední národní výbor tělesné výchovy záměr sjednotit všechny tělovýchovné organizace do Tělovýchovného svazu Sokol, což se povedlo díky změnám v politice po únoru 1948. V organizacích docházelo k čistkám a úbytku členů. V roce 1952 došlo k jednotnému řízení tělovýchovy a ČOS byla zrušena.⁵⁵

V Borovanech působily v tu dobu tři tělovýchovné organizace, kterými byl Sokol Borovany, Sportovní klub Borovany a Orel Borovany, jenž byl pro své zaměření rozpuštěn po únoru 1948. Sjednocením došlo k vytvoření organizace TJ Tatran Borovany, a jelikož oddíly byly již od počátku propojeny, nebyl to větší problém. V rámci této jednoty bývalí sokolové nadále cvičili v oddíle základní tělesné výchovy a díky tomu mohli cvičit na Spartakiádách v letech 1955, 1960 a 1965. Dále pak několik cvičenců účinkovalo ještě na oslavách 100. výročí založení Sokola. To se konalo roku 1967 ve Vídni.⁵⁶

Snaha obnovit jednotu Sokol v Borovanech proběhla ještě v roce 1969. Bývalí členové včetně posledního starosty jednoty Jana Sompeka pozvali 30. ledna zástupce župy na projednání návrhu. K této schůzi ovšem z tragických důvodů nedošlo, jelikož pan

⁵⁴ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2012. č. 4, s. 7.

⁵⁵ Kössl, J., Krátký, J., & Marek, J. (1986). *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, s. 198.

⁵⁶ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2012. č. 4, s. 7.

Jan Sompek náhle zkolaboval a oživit se ho už nepodařilo. Po této události k dalším pokusům o obnovení již nedošlo.⁵⁷

5.2 Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany

5.2.1 Vývoj jednoty

Tělovýchovná jednota vznikla po sjednocení tělovýchovných organizací v Borovanech, jimiž v tu dobu byly Sokol Borovany a Sportovní klub Borovany, který hrál zejména fotbal. Z počátku nesla tato organizace název TJ Tatran Borovany, ale v roce 1963 byla přejmenována na TJ Calofrig Borovany, jelikož národní podnik Calofrig uzavřel v jednotě kolektivní členství, z něhož vyplývala vzájemná spolupráce a ze strany podniku významná finanční podpora. Poprvé vstoupila firma do historie klubu v roce 1941, kdy nechala na své náklady zbudovat šatny na vzniklém fotbalovém hřišti.

Dále v rámci jednoty vznikl oddíl základní tělesné výchovy, který vycházel ze sokolského cvičení, a navázal tak na jeho tradici. Jedním z nejstarších oddílů je oddíl stolního tenisu, u kterého není známo, v jakém roce byl zapsán do soutěže. V dalších letech se postupně vytvářel oddíl volejbalu a nejmladším sportem se stal nohejbal.⁵⁸

5.2.2 Fotbal

Oddíl kopané byl jedním z prvních sportů v Borovanech. Tým po svém vývoji ve 30. letech minulého století hrál od počátku 40. let okresní soutěže. Během války došlo postupně ke zrušení těchto soutěží, a tak v tomto období hrála mužstva především přátelská utkání. Obnovení soutěží nastalo těsně po válce. Mužstvo Borovan od té doby hrálo pravidelně v III. okresní třídě. V té době vedl borovanský fotbal pan František Bílek, není však známo, zda vedl nějakou kroniku oddílu. Ojedinelý je výpis zápasů z roku 1954, kde jsou Borovany uváděny v II. okresní třídě. Až do 60. let však jiné záznamy nejsou.

V 60. letech byl borovanský fotbal ve velkém rozkvětu. Zapříčiněno to bylo zejména tím, že do Borovan přišel v 50. letech za prací mladý slovenský fotbalista Bohuslav Sekan, který zpočátku hrál i v ligovém mužstvu Dynamo České Budějovice.⁵⁹

Sezona 1962/1963 ještě tak úspěšná nebyla, ovšem následující sezonu skončil tým v tabulce na třetím místě. Především díky Sekanovi, který v kalendářním roce 1964

⁵⁷ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2012. č. 9, s. 7.

⁵⁸ Osobní archiv Františka Kadlece. Zpráva o činnosti TJ Calofrig Borovany za rok 1964.

⁵⁹ *75 let míče kopaného v Borovanech*. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 18.

ve 26 utkáních vstřelil neuvěřitelných 64 gólů. Postupu do okresního přeboru se mužstvo dočkalo v sezoně 1965/1966, kde setrvalo do roku 1969.⁶⁰

Obrázek 15. Velmi úspěšné borovanské mužstvo fotbalistů z 60. let v čele s Bohuslavem Sekanem, který na fotografii stojí úplně vpravo. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

V sezoně 1966/1967 bylo založeno družstvo žáků, které bylo zapsáno do III. okresní třídy a ve své první sezoně skončilo na 6. místě. V sezoně 1968/1969 bylo poprvé založeno B mužstvo, které se hrálo jednu sezonu v III. třídě a poté bylo opět zrušeno. Družstvo dorostu hrálo poprvé soutěž v sezoně 1969/1970 a hned se jim podařilo skončit na 2. místě. Za zmínku také stojí jejich přátelský zápas proti dorosteneckému oddílu Sk Slavia Praha, který sice prohrálo, ale není se čemu divit, jelikož Slavia hrála na republikové úrovni. V osmdesátých letech všechna družstva nadále působila v okresních soutěžích. Družstva žáků vedl bývalý ligový hráč Josef Urbánek. V únoru 1983 se tým dospělých účastnil pohárového turnaje Osvobození ČSSR Sovětskou armádou. Po postupu ze skupiny hrálo mužstvo semifinále, které prohrálo a v závěrečném zápase o třetí místo zvítězilo. V tomto roce byl také založen oddíl mladších žáků, jenž byl na podzim zapojen do okresního přeboru. A družstvo starších žáků, vedené Janem Špilauerem, zvítězilo na turnaji v Roudném. Dorostenecké družstvo, které v sezoně 1982/1983 spadlo z okresního přeboru, hrálo v sezoně 1983/1984 většinou v přední části tabulky. Družstvu mužů se až tak nedařilo a pohybovalo se v polovině tabulky.⁶¹

⁶⁰ 75 let míče kopaného v Borovanech. (2004). Borovany: František Kadlec, s. 20.

⁶¹ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 501.

Fotbalisté v Borovanech pořádali od roku 1976 turnaj v kopané O putovní pohár MěstNV Borovany. Probíhal vždy v první polovině srpna a účastnila se ho čtyři družstva většinou z okolních měst. Velmi úspěšným účastníkem turnaje býval Spartak Trhové Sviny. V letní přípravě na sezonu 1984/1985 muži po sedmi letech vyhráli devátý ročník turnaje O pohár MěstNV Borovany. Od roku 1986 oddíl pořádal zimní fotbalový turnaj, kterého se účastnilo šest družstev. Probíhal v rámci zimní přípravy od ledna do začátku března a hrálo se systémem každý s každým. Celkem se odehrálo patnáct zápasů. V prvním ročníku hrála dvě borovanská družstva a nejlepšími hráči turnaje byli borovanští Kadlec a brankář Huska. Na prvním místě skončil tým SK Olešnice, který vyhrál i v následujícím roce.⁶²

V sezoně 1985/1986 hrála všechna čtyři mužstva v okresních soutěžích. Nejlépe se vedlo mladším a starším žákům, kteří skončili na třetích místech. Dorost se umístil na čtvrtém místě a nejhůře si vedli muži, kteří skončili s deseti body na pátém místě a byl to tehdy nejhorší výsledek za posledních deset let. Ke zlepšení došlo v sezoně 1987/1988, kdy tým obsadil třetí místo. V této sezoně bylo nejlepším týmem Borovan družstvo starších žáků, které vyhrálo okresní soutěž.

Zajímavostí je přátelské utkání z roku 1970, které odehrálo borovanské mužstvo mužů s hokejovým družstvem TJ Motor České Budějovice. Utkání se sehrálo při borovanské pouti 19. července. V průběhu utkání domácí vedli, ale tehdejší hokejový trenér Hajšman třemi góly srovnal. Utkání nakonec skončilo 4:4.

5.2.3 Stolní tenis

Počátky stolního tenisu v Borovanech se datují do počátku 30. let dvacátého století. Sport zde zavedli studenti z rodiny Buchtelových a Matuškových, kteří hráli na půdě vily Matuškových. Organizovaně se stolní tenis začal hrát v době okupace. První herna byla na jevišti v sále hostince Sýmalka a nejlepším hráčem byl v té době Vlastimil Buchtel. Po válce byla založena další družstva a začal se hrát okresní přebor Trhosvinenska. Borovanské družstvo spadalo pod Sokol Borovany a hráli v něm J. Matuška, V. Bícha, K. Janošič, J. Pašek, S. Simek, V. Peší, O. Benhák. Přebor jednotlivců se tehdy hrával na chodbě a v tělocvičně ZDŠ. Největším rivalem byl oddíl Slavoj

⁶² *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1986. č. 4, s. 8.

Ledenice. Jaroslav Matuška se stal několikrát přeborníkem okresu. V soutěži družstev si Borovanští vedli velmi dobře a několikrát se stali přeborníky okresu. Avšak kvůli nedostatečným finančním prostředkům nikdy nepostoupili do vyšších soutěží.⁶³

Oddíl měl v té době i hráče v žákovských kategoriích, které trénoval Karel Janošič. Mezi nejlepší žáky patřili M. Matějka a V. Salák. Ti později hrávali i krajský přebor. Mládež ale u sportu nevydržela, a i díky nedostatku trenérů později u oddílu nepůsobila.

Na přelomu padesátých a šedesátých let borovanští stolní tenisté začali hrát okresní přebor Českých Budějovic a v průběhu let tuto soutěž třikrát vyhráli. Hráčské družstvo bylo v té době početnější a hrávalo se v tělocvičně školy. V polovině šedesátých let končí tým několikrát na třetím místě, avšak v roce 1966 je družstvo nuceno přerušit svoji činnost z důvodu nedostatku hráčů. O rok později se tým pokusí o návrat do soutěže, ale vydrží pouze půl sezony.

Následovala pauza v činnosti oddílu a nově začal opět fungovat až v roce 1972. Toho roku dali družstvo dohromady pánové Petřík a Kudrna a začal se opět hrát okresní přebor. Tým se postupně vybojoval až do krajského přeboru. V té době své zápasy hrál v herně na fotbalovém hřišti. Oddíl se postupně rozrůstal a bylo založeno druhé družstvo, které v roce 1978 vyhrálo okresní přebor. Díky tomu tým postoupil do krajského přeboru, kde spolu s prvním mužstvem působil následující tři sezony. Poté bylo družstvo zrušeno pro nedostatek hráčů. Od roku 1980 tak krajský přebor hrálo pouze jedno družstvo. Tvořili ho hráči Kudrna, Matějka, Salák, Homolka, Simota a Turek. V následujících letech skončilo družstvo v tabulce vždy do pátého místa.⁶⁴

V únoru 1964 oddíl uspořádal první veřejný turnaj o přeborníka Borovan, kterého se účastnilo 12 hráčů a zvítězil Jaroslav Matuška. V pozdějších letech oddíl začal ještě pořádat turnaj Velká cena Calofrigu. Třináctého ročníku v roce 1984 se účastnilo šedesát hráčů z Jihočeského kraje. V tomto roce bylo také uspořádáno přátelské utkání s rakouským týmem z města Steyr.⁶⁵

⁶³ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1985. č. 4, s. 5.

⁶⁴ *Tamtéž*, s. 5.

⁶⁵ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 443.

Největším problémem oddílu ale bylo, že se mu nedařilo založit mládežnické družstvo. V roce 1984 vzniklo rekreační družstvo. Předsedou oddílu stolního tenisu tehdy byl Jaroslav Matuška a vedoucí rekreační skupiny Jan Krivák.

Sezonu 1984/1985 družstvo hrající krajský přebor neprohrálo šest úvodních zápasů v řadě a po podzimní části bylo na čtvrtém místě, na kterém skončilo i na konci sezony. Během této sezony družstvo prohrálo pouze pětkrát.⁶⁶

Před sezonou 1985/1986 došlo k reorganizaci soutěží a borovanské družstvo bylo vylosováno do krajského přeboru II. skupiny A. Pro družstvo bylo velmi náročné cestování po celém kraji a v soutěži tento rok skončilo na 6. místě.⁶⁷

5.2.4 Volejbal

Oddíl odbíjené byl založen a přihlášen do okresního přeboru v roce 1964. V zápise o činnosti TJ z tohoto roku stojí, že závazkem pro tento nový oddíl bylo umístění v první polovině tabulky, což se povedlo, jelikož se v konkurenci šesti oddílů umístil na třetím místě. Podle zprávy o činnosti to bylo díky dobré a poctivé účasti na trénincích po celý rok. Ty se konaly dvakrát týdně jak venku, tak v tělocvičně v zimních měsících. V další sezoně se tým v okresní soutěži umístil na čtvrtém místě. Oddíl v té době vedli Sekan a Kubeš. V roce 1967 působilo v oddíle družstvo mužů a družstvo žen. Mužský tým si nevedl moc dobře, a nakonec skončil na pátém místě. Družstvo žen si vedlo ještě hůře a skončilo na posledním místě v tabulce okresního přeboru. Nadále působily oba týmy pouze rekreačně.⁶⁸

V dubnu roku 1985 uspořádala komise mládeže a sportu v Borovanech první ročník turnaje v odbíjené, který se jmenoval O štít Vítězného února. Tento turnaj byl určen pro smíšené týmy z borovanských podniků, hrával se v tělocvičně Sýmalka po dobu jednoho týdne a konal se pravidelně každý rok během února.⁶⁹

5.2.5 Nohejbal

Počátky oddílu sahají do roku 1981, kdy se na starém pískovém kurtě poblíž fotbalového hřiště pokoušejí tehdejší hráči fotbalu tuto hru hrát. Postupně se začali

⁶⁶ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1985. č. 7, s. 11.

⁶⁷ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1986. č. 5, s. 6.

⁶⁸ Osobní archiv Františka Kadlece. Zprávy o činnosti TJ Calofrig Borovany za let 1964–1967.

⁶⁹ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 504.

scházet častěji a začalo se zapojovat více hráčů. Po několika trénincích se hráči B. Sekan a J. Vávra účastnili v nohejbalovém družstvu Calofrig Borovany Sportovních her mládeže a pracujících ve Velkých Opatovicích a hned na poprvé se umístili na 2. místě. Těchto her se různí členové zúčastňovali i nadále až do jejich ukončení v roce 1989. Tým ještě několikrát vybojoval druhé místo, vyhrát se jim však nepodařilo. V této době nohejbalisté trénovali nejprve v Ledenicích a poté ve Vrcově, jelikož borovanské kurty nebyly ještě hotovy. Dostavěny byly až v roce 1986.⁷⁰

Obrázek 16. Nohejbalový oddíl zachycen na nohejbalové hřišti v Borovanech. Oddíl vznikl v roce 1983 a hřiště bylo vybudováno v roce 1986. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

Oddíl pod hlavičkou TJ Borovany byl oficiálně založen roku 1983 a nesl název Calofrig Borovany. Zakládajícími členy byli Bohuslav Sekan, Antonín Salva, Jiří Urbánek, Jaroslav Vávra, Milan Matějka a Josef Kadlec. V roce 1984 se rozhodli poprvé uspořádat turnaj trojic, a jelikož kurty na nohejbal byly v Borovanech teprve výstavbě, první ročník se tak konal v sousedním Vrcově. Hrál se systémem každý s každým. Turnaje se účastnilo sedm trojic a vyhrála trojice Sekan, Urbánek, Salva.⁷¹

V roce 1985 se družstvo přihlásilo do MPL Českobudějovicka a bylo zařazeno do třetí ligy této soutěže. Shodou okolností byl v té době založen také podnikový nohejbalový oddíl místního ACHP, který byl zařazen do stejné soutěže. V této sezoně

⁷⁰ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 539.

⁷¹ Osobní archiv Františka Kadlece. Čtvrtstoletí s nohejbalem, s. 8.

tým prohrál pouze dvakrát a obsadil druhé místo. Získal tím postup do druhé ligy ve své premiérové sezoně. Následující rok si tým dal za cíl udržet se v této soutěži a skončil na šestém místě z osmi. V dalších letech se umístil dvakrát na čtvrtém místě a v roce 1989 sestoupil ze sedmého místa do třetí ligy.

Nohejbalový oddíl také hrál zimní nohejbalovou ligu. Poprvé se zapojil do třetího ročníku této soutěže v roce 1985. Každé družstvo k utkáním postavilo dvě dvojice a jednu trojici. Hrál se podle upravených pravidel ve třech ligách. V prvním roce byl tým zařazen do druhé skupiny a skončil na celkovém čtvrtém místě z osmnácti družstev. Všechna utkání v tomto roce sehrály dvojice Sekan s Vávrou a Urbánek se Salvou. Následující rok byl tým díky dobrým výsledkům ve finálové skupině přesunut do první skupiny a celkově v tomto ročníku skončil na třetím místě, což bylo nejlepší umístění týmu v této soutěži celkově.⁷²

U příležitosti oslav 800 let města byl v Borovanech v říjnu roku 1986 uspořádán nohejbalový turnaj, kterého se účastnilo sedm dvojic. Borovanští skončili nejlépe na druhém místě. V prosinci toho roku se tým ještě účastnil dvou turnajů v Trhových Svinech, kde oba tyto turnaje tým vyhrál v podobném složení Sekan, Urbánek, Vávra, Salva. Ve druhém turnaji Sekana nahradil Matějka.⁷³

5.2.6 Základní tělesná výchova

Jedním z oddílů TJ Borovany byl také oddíl ZTV. Ze získaných materiálů si ovšem nelze udělat ucelený přehled činnosti tohoto odboru. Uváděn je pouze v několika výročních zprávách TJ. Například v roce 1964 oddíl prováděl nácvik dvou skladeb. Ženy cvičily skladbu pro masové vystoupení s názvem Zpěv míru a zapojeno bylo 15 cvičenek. Muži nacvičovali skladbu Jednotni vpřed a cvičilo jich 7. Dále jsou ve zprávě uvedeny některé další činnosti oddílu. Pořádal například Běh Mladé fronty, kterého se zúčastnila stovka běžců, dále pak Olympijský den pro dospělé i mládež, jehož se rovněž zúčastnilo kolem sta závodníků. Mezi další činnosti patřily turistické výlety, plnění sportovních odznaků a zvyšování kvalifikace cvičitelů.⁷⁴

⁷² Osobní archiv Františka Kadlece. Čtvrtstoletí s nohejbalem, s. 6.

⁷³ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 539.

⁷⁴ Osobní archiv Františka Kadlece. Zpráva o činnosti TJ Calofrig Borovany z roku 1964.

Ve zprávě z roku 1966 je opět uveden mužský a ženský oddíl, dorostenecký oddíl zaveden nebyl, nejspíše kvůli všeobecnému nezájmu mládeže o sport v těchto letech. Aktivnější byly ve cvičení ženy, které vyjma letních měsíců chodily pravidelně celý rok. Muži cvičili většinou jen v zimních měsících a průměrně chodilo 5 cvičenců. V rámci ZTV je také uváděn oddíl kulturistiky, do kterého docházelo 3–5 cvičenců. Cvičitelé také vedli cvičení na ZDŠ pro žáky 1. až 6. tříd, kam bylo zapsáno 60 dětí.⁷⁵

Zpráva o činnosti z roku 1967 uvádí, že byl ve společnosti velmi malý zájem o cvičení, zejména mezi mladými lidmi. Na cvičení v tu dobu docházely hlavně ženy, kterých chodívalo kolem deseti. A nedostatkem oddílu byl v tomto roce malý počet cvičitelů pro žáky. Hlavní náplní činnosti v tomto roce byl nácvik prostných pro 100. výročí založení Sokola konaného ve Vídni, jelikož byla borovanská jednota pro tuto událost vybrána. Nácvik probíhal v jednotě a každých čtrnáct dní v Českých Budějovicích. Generální zkoušky v Bechyni a následného vystoupení ve Vídni se účastnilo šest cvičenců z Borovan, z toho dvě ženy.⁷⁶

V roce 1967 se oddíl opět podílel na sportovních akcích Běh vítězství a Olympijský den, kterých se zúčastnily opět desítky závodníků. Zmiňován je také člen oddílu pan Kadlec, který se úspěšně účastnil několika běžeckých závodů.⁷⁷

Více o oddíle není známo, jelikož další zprávy o činnosti nejsou dochovány a v následných letech už oddíl není uváděn. Není tedy známá ani doba, kdy přesně ukončil činnost.

5.3 Hasičský sport

Sbor dobrovolných hasičů v Borovanech se velkou měrou podílel na rozvoji města, a to zejména ze sociálně-kulturního hlediska. Vznik sboru je datován dnem 12. listopadu 1895⁷⁸ a od té doby funguje nepřetržitě. Ihned po svém založení začal sbor rozvíjet svoji dnes již velmi rozšířenou činnost. Členská základna velmi rychle rostla a členové začali cvičit v hasičské připravenosti. Součástí sboru bylo od počátku také

⁷⁵ Osobní archiv Františka Kadlece. Zpráva o činnosti TJ Calofrig Borovany z roku 1966.

⁷⁶ Osobní archiv Františka Kadlece. Zpráva o činnosti TJ Calofrig Borovany z roku 1967.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ SOKA České Budějovice. Archivní fond městečka Borovany, 1455-1945. *Memorabilien, Zeit – oder Gedenkbuch, auch Chronik Borovany, 1836–1945*, s. 73.

ochotnické divadlo a od roku 1955 také loutkářské divadlo. Tato skutečnost zapříčinila, že v roce 1968 byl k nové zbrojnici přistavěn i divadelní sál.⁷⁹

Jelikož byly na příslušníky často kladeny velké fyzické i psychické nároky, začínala se objevovat všestranná příprava hasičských sborů. V 50. letech minulého století se tak začal rozvíjet i hasičský sport. Vznikaly nové disciplíny, které vycházely z prvků hasičského nácviku, a závodilo se především na čas. Sport se začal velmi rozvíjet a hasičské ústředí začalo vydávat první propozice, které byly postupem času upřesňovány až do dnešní podoby. Soutěže probíhaly v rámci okresů, krajů a následně v rámci celé republiky.⁸⁰

Obrázek 17. Družstvo žen ze Sboru dobrovolných hasičů Borovany, které se účastnilo v roce 1966 mezinárodní soutěže v jugoslávském Karlovaci. Ženy zde vybojovali druhé místo v konkurenci osmdesáti sedmi mužských týmů. Fotografie převzata z osobního archivu Václava Hanzala.

Hasičský sport se dostal také do Borovan. Od 30. let minulého století každoročně probíhala různá cvičení a v roce 1950 byla zaznamenána účast týmu borovanských požárníků na okresním soustředění, kde proběhla soutěž O dokonalého hasiče. Prvním větším soutěžním úspěchem bylo pro tým 7. místo na krajské soutěži v Českých Budějovicích. Nadále však družstvo mužů lepších výsledků nedosahovalo. Bylo to z toho důvodu, že většina mužů tehdy většinou trénovala dětská a ženská družstva a zajišťovala

⁷⁹ 115 let Floriánovými služebníky. (2010). Borovany: SDH Borovany, s. 7.

⁸⁰ Tamtéž, s. 18.

soutěže po technické stránce. Hlavní náplní práce pro ně také byla protipožární ochrana a účinnost při požárech.⁸¹

U sboru působilo i družstvo žen, které se utvořilo v žákovských letech a poprvé o sobě dalo vědět při žákovské soutěži roku 1955. Jelikož byl podobný tým tehdy unikátem, soutěžilo toto ženské družstvo mezi muži. Ačkoliv bývaly proti mužům v nevýhodě, pravidla se dokonce ani nezmiňovala o tom, že by závodily ženy, začaly soutěže vyhrávat. Děvčata závodila ve štafetových bězích a také v požárním útoku, který míval ovšem jinou podobu než dnes.⁸²

Zlomovým rokem se stal rok 1963. Ženský oddíl se přes postupové soutěže dostal na krajskou soutěž do Soběslavi, kterou ovládly, a zajistily si tak historický postup na mistrovství republiky, konané v Hradci Králové. Tuto soutěž borovanské ženy také ovládly a získaly tak titul Mistryně Československé republiky. Díky této soutěži byly o několik let později pozvány na soustředění do Kuřimi, kde se mělo rozhodnout, kdo bude v roce 1966 reprezentovat zemi na soutěži hasičských družstev v Jugoslávii. Na tomto soustředění proběhl kvalifikační závod, který děvčata opět vyhrála, a stala se tak reprezentantkami Československa.

Na mezinárodní soutěž do jugoslávského Karlovice vyrazila děvčata po velmi náročné přípravě, kterou vedli tehdejší velitel sboru Miloslav Kadlec a organizační pracovník Václav Hanzal. Oba tito členové byli velmi výraznými činovníky v historii sboru. Jsou také nositeli nejvyššího hasičského vyznamenání Zasloužilý hasič. Pan Hanzal ještě navíc v roce 2010 obdržel medaili Záslužný řád Českého hasičstva, což je absolutně nejvyšší vyznamenání, které je udělováno za mimořádný přínos hasičstvu.⁸³

Po příjezdu do Karlovice bylo borovanskému týmu oznámeno, že se soutěže účastní 87 družstev ze 13 zemí a ony jsou jediným ženským družstvem. Ačkoliv podmínky soutěže byly mnohem náročnější, než na co se tým připravoval, skončily ženy v tomto nerovném souboji s muži na 2. místě. Staly se tak de facto vicemistryněmi světa, přestože tento sport není ještě ani dnes rozšířen po celém světě.⁸⁴

⁸¹ *Hasičské století v Borovanech*. (1995). Borovany: Městský úřad Borovany, s. 40.

⁸² Tamtéž, s. 41.

⁸³ *115 let Floriánovými služebníky*. (2010). Borovany: SDH Borovany, s. 21.

⁸⁴ *Hasičské století v Borovanech*. (1995). Borovany: Městský úřad Borovany, s. 42.

Ve sboru také probíhala od roku 1955 soustavná příprava mládeže, která měla od počátku charakter všestrannosti. Žáci byli zaměřováni nejen na sport, ale také na kulturu, která má ve sboru dlouholetou pestrou tradici. Do oddílů se začínali zapojovat zpravidla ve druhé třídě a příprava většinou trvala až do dorostu. Zájem o hasičský sport byl v Borovanech obrovský a bývalo vytvořeno i sedm žákovských oddílů a po dvou družstvech dorostu děvčat a chlapců. Prvním velkým úspěchem mládeže byl postup do celostátního kola v roce 1974, které se ovšem nekonalo. Následovaly další účasti a družstva žáků nebo dorostu se do roku 1989 na mistrovství Československa postupně objevila ještě pětkrát. Ani jednou však tuto soutěž borovanská družstva nevyhrála. Nejlepším umístěním bylo v roce 1982 třetí místo dorostenek na soutěži v Břeclavi.⁸⁵

První hasičskou soutěží, kterou uspořádali borovanští hasiči, byl Memoriál Karla Machta. Tato soutěž proběhla v nedaleké Třebči 9. září 1978 a byla uspořádána na počest velmi obětavého a pracovitého člena, který v tomto roce zahynul při nehodě. Tato soutěž nadále probíhala v pětiletém cyklu. Další sportovní událostí byla v roce 1986 soutěž O pohár MNV Borovany. Ta proběhla 6. září na stadionu TJ Calofrig a zúčastnilo se jí 38 družstev. V Borovanech se také střídavě pořádala některá obvodní kola soutěží dětí i dospělých.

Kolem roku 1989 sbor čítal již kolem 200 členů a z toho přibližně 70 dětí.

5.4 Rallycross Borovany

Rallycross patří do motoristického sportu. Jsou to automobilové závody, které se jezdí na tratích se smíšeným asfalto-šotolinovým povrchem. Počátky tohoto sportu spadají do 60. let 20. století. První závod se odjel roku 1967 na anglickém okruhu Lydden Hill. Postupem času se podobné závody začaly vytvářet i ve zbytku Evropy a po některých pokusech v polovině 70. let se v roce 1983 tento sport dostal také do Československa. První závod se uskutečnil v roce 1983 v Římově. V roce 1984 se přidali pořadatelé ze Sedlčan a Janovic nad Úhlavou a v následujícím roce se poprvé závodilo ve dvou divizích.⁸⁶

⁸⁵ *Hasičské století v Borovanech.* (1995). Borovany: Městský úřad Borovany, s. 47.

⁸⁶ Pohled do historie I. (2010). Získáno 20. dubna 2019, z <http://www.rallycross.cz/novinky/Pohled-do-historie-I-Borovany-1986-r600r/>

Obrázek 18. Fotografie z roku 1986, což byla jedna z prvních sezon motoristického sportu v Borovanech. Na fotografii je také zachycena velká účast diváků. V první etapě závodů Borovanská strouha jich chodívalo pravidelně kolem 4000. Fotografie převzata z měsíčníku Palcát, Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1986. č. 10.

Z iniciativy vedení JZD Borovany a ZO Svazarmu České Budějovice vzešel nápad uspořádat závody také v Borovanech, jelikož se v roce 1985 hledala náhrada za trať v Římově. Zásluhou JZD a místního NV vznikl blízko starého závodu Calofrigu nový okruh a první závod s názvem Borovanská strouha se zde konal v sobotu 12. října 1985. Závod se stal součástí celostátního pětidílného seriálu poháru časopisu Svět motorů. Příslibem dalších ročníků byla velmi dobrá organizace a několikatisícová návštěvnost. ZO Svazarm JČ KV SSM byl spolupořadatelem závodu ještě roku 1986, který byl součástí osmistého výročí města, ale neshody s JZD Borovany zapříčinily ukončení spolupráce. Koncem roku 1986 proto vznikl AMK JZD Borovany a následující rok na borovanské strouze vznikla v republice první speciálně rallycrossová dráha a klub disponoval silným týmem jezdců. Jedním z nich byl spoluzakladatel sportu v Československu Jindřich Matouš, dále pak Miroslav Petr a Václav Farka. Zlom ovšem přišel v roce 1989, kdy tito závodníci postupně ukončovali závodní kariéru, a začala se měnit ekonomická situace. Závody byly nadále uskutečňovány, ale jejich provoz byl čím dál náročnější.⁸⁷

⁸⁷ Osobní archiv Františka Aichmaiera. Záznamy o rallycrossových závodech.

5.5 Karate TW Borovany

Japonské bojové umění do Borovan přivedl MUDr. Věnceslav Černý, který od roku 1981 navštěvoval nábor karate v Českých Budějovicích a roku 1985 se rozhodl udělat odbočku tohoto náboru i v Borovanech. Prvního kurzu se zúčastnilo kolem dvaceti pěti zájemců. Tréninky probíhaly v tělocvičně na Sýmalce, nebo se jezdilo do Českých Budějovic. Postupem času se tak začal utvářet stálý oddíl.⁸⁸

Významným se pro borovanské karate stalo soustředění budějovického oddílu karate v Těšínově. Cvičila se zde nová technika přerážení s názvem Tameshi-wari. Odtud pramení název. První soustředění proběhlo v září roku 1988 a zúčastnilo se ho osm členů. Základem pro přerážení se stal zkušební řád bojového umění Taekwon-do, podle něhož vznikl i řád pro karate, který s malými obměnami platí dodnes. Na soustředění se jezdilo i v dalších letech a zájemců začalo přibývat. Větší rozvoj oddílu byl však zaznamenán až po revoluci v roce 1989.⁸⁹

5.6 Rybářský sport

Počátek historie rybářů v Borovanech sahá až do roku 1924. V tomto roce Sokol Borovany uzavřel nájemní smlouvu se Správou státních lesů a statků Třeboň o povolení provádět na řece Stropnici rybolov. Samostatný rybářský spolek byl založen během okupace, kdy byl Sokol rozpuštěn. V této podobě funguje spolek prakticky dodnes. Díky snaze rozšířit působnost spolku byl v letech 1948 až 1949 vybudován sportovní rybník pod starým závodem Calofrig poblíž lesa Chrastí. Jelikož sem odcházel odpad z výroby, byl změněn na usazovací rybník a poté zanikl. Poté byl vytvořen rybník Pražan, u něhož byla zbudována také členská základna. Na tomto rybníku rybáři hospodaří i nadále a pořádají zde řadu rybolovných soutěží.⁹⁰

K činnosti spolku patřila také výchova mládeže. Při základní škole byl vytvořen oddíl, který děti učil nejen poznávat přírodu a zejména ryby, ale také je zapojoval do soutěží v závodech rybolovné techniky, která spočívala v nahazování cvičné kapky na terč. Tato soutěž měla několik disciplín a každá z nich jiný způsob provedení. Princip byl však stále stejný, a to trefit terč v co možná nejlepším bodovém ohodnocení.

⁸⁸ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2010. č. 5, s. 17.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2009. č. 7, s. 17.

Poprvé se rybářský kroužek v Borovanech objevil kolem roku 1973, kdy ho zde zavedl tehdejší předseda rybářského spolku František Sedláček. Jeho kroužek se stal velmi populárním a svědčí o tom i fakt, že v roce 1983 čítá 60 dětí rozdělených ve čtyřech skupinách. Vypomáhal mu pan Jaroslav Jindra a později také jeho odchovanec Ivan Frdlík. V tuto dobu zaznamenali rybáři mnoho úspěchů v různých soutěžích.⁹¹

V roce 1984 se konal již 7. ročník Velké ceny Borovan, což byla soutěž v rybolovné technice pro mládež. Této soutěže se účastnilo 11 družstev z Jihočeského kraje a Prahy, v nichž bylo kolem stovky chlapců a dívek. V té době byla tato soutěž v republice jediná.⁹²

Družstvo se také účastnilo okresní soutěže Zlatá udice, ve které v roce 1984 obsadilo 2. místo. Díky tomu byli závodníci zařazeni do okresního družstva, které uspělo na krajském kole.⁹³

Dalším úspěchem bylo 2. místo na Socialistické soutěži mládežnických rybářských kroužků ČSR v roce 1985. Na Velké ceně Borovan v tomto roce stanuli na 4. místě. O rok později získali 2. místo v socialistické soutěži Jihočeského kraje a opět se úspěšně umísťovali na soutěžích rybolovné techniky a Zlaté udice. V roce 1988 získali na této soutěži 1. místo.⁹⁴

V roce 1989 měl spolek 131 členů a z toho bylo 54 žáků a 5 dorostenců, kteří se závodně zabývali rybolovnou technikou. Na den dětí byla v tomto roce spolkem uspořádána soutěž na rybníku Pražan v lovu ryb na udici. Na okresní soutěži vybojovali první tři příčky a při reprezentaci okresu na krajském kole skončili na 3. místě. Největší úspěch měla Petra Jindrová. Ta krajské kolo vyhrála a při celostátním kole Zlaté udice v Litoměřicích obsadila 5. místo v ČSR.

V lednu 1989 pořádali 11. ročník závodů O putovní pohár MěstNV a zároveň první ročník memoriálu Františka Sedláčka, který zemřel v roce 1988.⁹⁵

⁹¹ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 406.

⁹² Tamtéž.

⁹³ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1984. č. 3, s. 6.

⁹⁴ *Palcát*. Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1985. č. 2, s. 8.

⁹⁵ SOkA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*, s. 579.

Obrázek 19. Oddíl mladých rybářů na soutěži v rybolovné technice. Jedná se o devátý ročník Velké ceny Borovan. Fotografie převzata z měsíčníku Palcát, Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročník 1986. č. 5.

6 Historie tělesné výchovy a sportu v Borovanech v letech 1989–2018

6.1 Tělovýchovná jednota Calofrig Borovany

6.1.1 Vývoj jednoty

Po revoluci v Borovanech nadále působila TJ Calofrig Borovany. Neaktivnější oddíly byly fotbal, nohejbal a stolního tenis. Volejbal se hrál pouze rekreačně. V počátku devadesátých byl velmi špatný stav areálu. Změna nastala v roce 1995, kdy byla vybudována atletická dráha a následující rok se začal rekonstruovat i areál. Škvárové hřiště bylo zatravněno a areál byl rozšířen ještě o tréninkové hřiště. V roce 2001 byly postaveny nové šatny a klubovna. Další úpravou bylo vybudování umělého trávníku na záložním hřišti v roce 2007. Tato hrací plocha byla slavnostně otevřena zápasem internacionálů.⁹⁶

Tělovýchovná jednota v roce 1997 získala do pronájmu tělocvičnu Sýmalka. Ta byla vybudována v roce 1977. V roce 1979 k ní byly přistavěny také šatny a zbylé zázemí. Dříve sloužila jako tělocvična borovanské ZDŠ. V roce 2006 bylo vybudováno nové fitcentrum. Dřívější posilovna byla do roku 2006 umístěna v jedné místnosti bývalé ZŠ naproti autobusovému nádraží. Nová posilovna byla zbudována v prostorech bývalého školního klubu, který byl v budově zámku. Toto nové fitcentrum zde vydrželo až do roku 2014, kdy byla společně s kuželnou vybudována nová posilovna.⁹⁷

6.1.2 Fotbal

Z počátku devadesátých let byl fotbal v Borovanech na velmi nízké úrovni. V roce 1994 měl oddíl jedno mužstvo mužů, jedno mužstvo dorostu a jedno žákovské družstvo. Všechny tyto týmy v té době působily v okresních soutěžích. Nejlépe si vedl žákovský tým, který se pohyboval na předních příčkách tabulky.⁹⁸

Od roku 1996 u oddílu opět působili mladší žáci, které v té době vedl Pileček a Zeman. U starších žáků a dorostu působil již od osmdesátých let Kubeš, který byl také předsedou TJ a předsedou oddílu kopané. Oddíl dorostu byl v té době velmi kvalitní a pohyboval se v popředí tabulky. V sezoně 1996/1997 vyhrál okresní přebor a postoupil do krajské soutěže I. A třídy. V následující sezoně se v této soutěži umístil na osmém

⁹⁶ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Kronika města Borovan*, 1988–1996, s. 108–425.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž, s. 346.

místě. V červenci roku 1998 se dorostenecký tým účastnil mezinárodního fotbalového turnaje, který se jmenoval Czech Budweis Cup 98 a proběhl v Českých Budějovicích. Po výhře ve skupině postoupil do finále, ve kterém prohrál a skončil na druhém místě.⁹⁹

V roce 2000 byla mládežnická družstva sloučena s týmem Sokol Olešnice. Vznikly dva dorostenecké týmy a mladší a starší žáci. Dorost hrával za Borovany a sloučení žáci byli přesunuti do Olešnice. První dorostenecký tým skončil v tomto roce na třetím místě I.A třídy. Díky tomu, že týmy z prvních dvou příček postup odmítly, dostal nabídku borovanský tým, který ji přijal. Krajský přebor hrál tým pouze jednu sezonu. V roce 2001 hrálo mužstvo opět na Czech Budweis Cupu, ale tentokrát do finále nepostoupil kvůli prohře po penaltách s francouzským týmem Bartenheim. Tým žáků skončil v sezoně 2002/2003 na prvním místě v okresním přeboru a následující sezonu hrál krajský přebor. Zde tým působil pouze jednu sezonu. V roce 2003 obdržel trenér mládežnických družstev Václav Zeman od Okresního fotbalového svazu cenu Trenér roku za dlouholetou práci. V tomto roce se tým dorostu účastnil mezinárodního turnaje v Itálii ve městě Jolanda di Savoia, kde se umístil na šestém místě.¹⁰⁰

Obrázek 20. Družstvo dorostu, které postoupilo v roce 2008 do Krajského přeboru. Zde hrálo pouze jednu sezonu. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

⁹⁹ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany*, 1997–2018, s. 43.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 187.

Od začátku sezony v roce 2005 bylo do okresní soutěže nově přihlášeno i družstvo kadetů. Tým dorostu a žáků v tuto dobu působil opět samostatně a hrál krajské soutěže ve skupině I.B třídy. V sezoně 2006/2007 hrálo družstvo dorostu a družstva žáků krajskou soutěž I.A třída, kde se všechny týmy pohybovaly v popředí tabulky. V květnu 2007 se tým starších žáků poprvé účastnil turnaje v NSR ve městě Grosskugel nedaleko Lipska. Z České Republiky zde hrál ještě tým Tatran Prachatice. V tomto ročníku tým postoupil ze skupiny a následně obsadil osmé místo z šestnácti, které bylo velkým úspěchem. Na turnaji hrála žakovská družstva předních týmů z německé Bundesligy. V následujících dvou letech skončil tým na posledních místech.¹⁰¹

Družstvo mužů hrálo v ještě v sezonách 1994 a 1995 okresní III. třídu, ale následně spadlo do IV. třídy. Mužstvo v té době trénoval Sekan. V roce 1998 obsadil tým na domácím turnaji třetí místo. V následujícím roce tým opět příliš neoslnil. V poslední třídě okresu skončil osmý. Změna nastala v roce 2003, kdy byl k týmu nasazen nový trenér Jan Šimek. Hned v sezoně 2003/2004 tým vyhrál v IV. třídě okresu a postoupil do III. třídy. V další sezoně vedl tým trenér Jarmolenko a tým skončil na druhém místě. V další sezoně ovšem tým soutěž vyhrál a postoupil do okresního přeboru, kde hrál v dalších sezonách. V sezoně 2006/2007 skončil tým na druhém místě a trenér Jarmolenko u týmu skončil.¹⁰²

V dalších letech zažily borovanské týmy několik postupů, ale i sestupů. Tým A postoupil postupně až do krajské I.A třídy, kterou hrál v sezoně 2010/2011. Poté opět sestoupil do I.B třídy. Dorost postoupil do krajského přeboru. Ten však musel hrát mladší a starší dorost a díky nedostatku hráčů museli hrát za mladší dorost žáci. Na konci sezony 2008/2009 tým opět sestoupil do I.A třídy. Muži A se do I.A třídy opět dostali po sezoně 2012/2013, kdy skončili na druhém místě, z kterého postoupili. Soutěž hráli následující dvě sezony, ale byla nad jejich síly. Několikrát došlo k výměně trenérů a v příštích letech několikrát spadli. Nyní hrají okresní přebor.

V sezoně 2007/2008 bylo poprvé založeno družstvo mužů B, které bylo přihlášeno do IV. třídy. Do vyšší soutěže tým postoupil v sezoně 2010/2011. Třetí třídu hrálo mužstvo pouze jednu sezonu. Následně bylo dvě sezony opět v nejnižší soutěži a

¹⁰¹ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 370.

¹⁰² Osobní archiv Františka Kadlece. Zprávy o činnosti oddílu FK Borovany.

v sezoně 2012/2013 hrálo opět III. třídu. V té hrál tým až do svého zrušení pro nedostatek hráčů v roce 2015. Opětovně byl tým založen v roce 2018 a nyní hraje IV. třídu.

Obrázek 21. Družstvo mužů, které od roku 2010 postupně postoupilo až do I.A třídy, což je nevyšší soutěž, která se kdy v Borovanech hrála v seniorské kategorii. V této soutěži tým hrál dvě sezony. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

V mládežnických týmech nadále docházelo k úbytku hráčů. Družstvo dorostu bylo v sezoně 2015/2016 spojeno s Novými Hrady a hrálo I.A třídu. Následující rok zde hrálo opět samostatně. V roce 2018 byl tým spojen s českobudějovickou Slávií, kde nyní působí dva borovanští hráči. Družstvo žáků je pouze jedno a hraje okresní přebor. Nadále u oddílu působí družstvo přípravky.¹⁰³

V sezoně 2009/2010 bylo do soutěže poprvé přihlášeno družstvo žen, které vedl Miroslav Lenčeš a Václav Beneda. Nejnižší soutěž pro ženy byl v té době krajský přebor. Dříve ženy v Borovanech hrály pouze při exhibičních zápasech, poprvé při slavnosti 75 let od založení klubu v roce 2003. Od roku 2008 začaly ženy trénovat pravidelně a v srpnu toho roku uspořádalo první turnaj v Borovanech. Dalším byl turnaj v Kaplici, který vyhrály. Začátky týmu byly však velmi těžké. Později se tým probjoval až do divize

¹⁰³ Osobní archiv Františka Kadlece. Zprávy o činnosti oddílu FK Borovany.

žen, kde nyní působí. Tato soutěž je současně nejnižší soutěží, kterou mohou hrát. Nejlepší hráčkou týmu byla od počátku Zuzana Benedová.¹⁰⁴

Obrázek 22. Zakládající družstvo žen v roce 2009. V tomto roce se ženy poprvé přihlásily do soutěže. Fotografie převzata z osobního archivu Františka Kadlece.

6.1.3 Stolní tenis

Oddíl stolního tenisu v 90. letech působil nadále v okresních a krajských soutěžích. Z této doby ovšem oddíl nevedl žádné záznamy o činnosti. Svoje zápasy družstva hrála v tělocvičně Sýmalka. V březnu roku 2003 oddíl uspořádal dvoudenní turnaj, jehož se účastnilo 149 hráčů ze 14 týmů a 4 okresů. V sezoně 2002/2003 skončilo družstvo A na čtvrtém místě v krajském přeboru a družstvo B na třetím místě v okresním přeboru. V turnaji Top 10 skončila Lenka Janochová na pátém místě v mladších žákyních.¹⁰⁵

V roce 2005 působily u oddílu již tři týmy mužů a jeden tým žen. Muži z týmu A hráli v divizi a dosahovali vynikajících výsledků. Dvě zbylá družstva zápasila v okresních soutěžích. Ženy hrály divizi a pohybovaly se většinou v přední části tabulky. V sezoně 2006 skončily na prvním místě a zúčastnily se kvalifikace do druhé ligy.

¹⁰⁴ Osobní archiv Františka Kadlece. Zprávy o činnosti oddílu FK Borovany.

¹⁰⁵ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 188.

Předsedou oddílu byl František Hosnedl a oddíl měl přibližně dvacet hráčů. Ženy pro nedostatek hráček musely následující sezonu ukončit své působení.¹⁰⁶

V následujících sezonách měl oddíl tři mužská družstva. Družstvo A hrálo krajskou soutěž, v Regionálním přeboru I. působilo mužstvo B a družstvo C hrálo Regionální přebor III.

6.1.4 Volejbal

V dalších letech oddíl volejbalu v Borovanech působil pouze rekreačně. Hrával v tělocvičně Sýmalka a v 1997 se přesunul do tělocvičny nové ZŠ. V roce 2008 se dalo dohromady družstvo mužů pod vedením Alexandra Ochozky. Přihlásilo se do okresní soutěže, kde se na konci sezony umístilo na pátém místě. V další sezoně soutěž už kvůli nedostatku hráčů nehrálo.

Volejbaloví nadšenci v Borovanech i po revoluci pokračovali s volejbalovým turnajem, který se později přejmenoval na turnaj O putovní pohár města Borovany. Tento turnaj má v Borovanech velkou tradici a hraje se i nadále. V roce 2018 proběhl jeho třicátý čtvrtý ročník. Turnaj hrají smíšená družstva z místních institucí. Každý rok je pořadatelstvím pověřený jiný tým.¹⁰⁷

6.1.5 Nohejbal

Oddíl nohejbalu působil od roku 1983 nepřetržitě v TJ Borovany a hrával několik soutěží. V sezoně 1990/1991 hrál naposled zimní nohejbalovou ligu a umístil se na šestém místě. Po sestupu z druhé ligy MPL v roce 1989 následovala sezona v roce 1990, kdy tým opět postoupil do druhé ligy a hned následující rok do první ligy. V dalších letech tým zažíval opakované sestupy a postupy. První liga byla zpočátku pro tým velmi náročná, ale v druhé lize kraloval. Střídavě dvakrát postoupil do první ligy a dvakrát sestoupil. Zlom nastal v roce 1996, kdy tým opět postoupil do první ligy a udržel se v ní dalších pět sezon. Ačkoliv skončil vždy mezi posledními týmy tabulky, bylo toto období nejúspěšnější v historii oddílu. Po sezoně v roce 2000 sestoupil opět do druhé ligy, ještě jednou se vrátil zpět do první ligy, ale naposledy. V této době tým začal používat název VONO Borovany. Od sezony roku 2003 hrál až do roku 2008 ve druhé lize a umísťoval se vždy v polovině tabulky. Mezitím soutěž změnila jméno na Oblastní soutěž

¹⁰⁶ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 317.

¹⁰⁷ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 374.

Českobudějovicka a změnila některá svá pravidla. Tým zde hrál i nadále a v roce 2013 se mu podařilo soutěž opět vyhrát.¹⁰⁸

Tým nohejbalistů se také úspěšně účastnil několika turnajů. V letech 1991 a 1992 se po postupových krajských kolech turnaje Českého odborového svazu obor stavba, které se konají v Borovanech, dostal na republikové finále. To se hrálo v Pardubicích a nohejbalisté zde získali třetí místo a v dalším roce druhé. Dále hráli na několika dalších turnajích v okolních městech, kde se pravidelně umísťovali na prvních příčkách. V roce 2003 se tým účastnil MČR v nohejbalu trojic veteránů nad 50 let, kterého se účastnilo 23 družstev. Kvůli horšímu skóre však nepostoupil ze skupiny.¹⁰⁹

V roce 1999 tým poprvé vstoupil do soutěže řízené ČNS. V první sezoně hrál tým okresní přebor II. Tým desetkrát vyhrál a dvakrát prohrál, díky čemuž postoupil do okresního přeboru I. V této soutěži tým vyhrál všechny zápasy soutěže a opět postoupil. V následující sezoně hráli nohejbalisté krajský přebor a skončili na devátém místě.¹¹⁰ V roce 2002 zažil tým největší úspěch. Ve skupině Východ krajského přeboru skončil na pátém místě a po vítězném zápase s týmem ze skupiny Západ obsadil konečné osmé místo. V následujícím roce však tým do soutěže již nenastoupil, jelikož dva týdny před soutěží byl změněn systém hry na dvou dopadový, na který tým neměl natrénováno.

Nohejbalisté nadále pořádali nohejbalový turnaj trojic. Nejvíce týmů se účastnilo v roce 1999, kdy byl uspořádán šestnáctý ročník. Na něm bylo sedmnáct trojic. Od roku 2007 byl turnaj omezen věkem čtyřiceti let. V roce 2013 proběhl 30. ročník tohoto turnaje, který patřil mezi nejstarší v Borovanech a byl pořádán vždy v první polovině srpna.¹¹¹

V roce 2016 uspořádal nohejbalový tým poslední 33. ročník nohejbalového turnaje v Borovanech a poté ukončil svoji činnost.

Od roku 2011 pořádá v tělocvičně místní ZŠ Josef Hruška nohejbalový turnaj pro hráče nad padesát let a později nad padesát pět let. Turnaj se koná počátkem ledna a

¹⁰⁸ Osobní archiv Františka Kadlece. Čtvrtstoletí s nohejbalem, s. 17.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 22.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 17.

¹¹¹ Tamtéž, s. 19.

jednotlivé týmy se losují. V roce 2016 se turnaje účastnil dvojnásobný mistr světa a člen nohejbalové síně slávy Vít Kopecký, který hrával za pražské oddíly.

6.2 Hasičský sport

Od roku 1970 je hasičský sport také součástí fyzické přípravy HZS a jeho obliba nadále rostla i mezi dobrovolnými hasiči. Začala se rozvíjet řada disciplín a nedílnou součástí se stává pravidelný trénink, jelikož je sport velmi náročný a přímo vychází z atletických disciplín. Mezi disciplíny požárního sportu patří výstup do čtvrtého parta podlaží cvičné věže s hákovým žebříkem, běh na 100 metrů překážek, štafeta 4 x 100 metrů s překážkami a požární útok, který je považován za královskou disciplínu.¹¹² Dětské týmy soutěží v celostátní soutěži Plamen, která byla založena roku 1972, a jedním ze zakladatelů byl borovanský Václav Hanzal. Hra Plamen obsahuje disciplíny podobné závodům dospělých. Jsou jimi štafeta dvojic, štafeta CTIF, štafeta 4 x 60 metrů, požární útok a branný závod požárnické všestrannosti.¹¹³

Obrázek 23. Družstvo dorostenek SDH Borovany, které se účastnilo Evropského setkání mládeže v roce 1993 v německém Trieru. Dorostenky zde vyhrály soutěž v požárním sportu a trenéry v tu dobu byli Jan Nýdl ml. a Jindřich Černý. Fotografie převzata z osobního archivu Václava Hanzala.

¹¹² 115 let Floriánovými služebníky. (2010). Borovany: SDH Borovany, s. 18.

¹¹³ Tamtéž, s. 19.

Sportovní činnost v borovanském sboru dobrovolných hasičů probíhala nadále zejména u žákovských a dorosteneckých týmů. V 90. letech byly nejuspěšnější oddíly vedené Karlem Machtem mladším, které se pravidelně zúčastňovaly krajských a celostátních soutěží. Dále pak bylo velmi úspěšné družstvo dorostenek, které vedl Jan Nýdl mladší. Právě ony navázaly na úspěšné ženské družstvo z 60. let a staly se také reprezentantkami v tu dobu již České republiky.

Družstvo dorostenek, které se od roku 1990 pravidelně účastnilo republikových soutěží, dostalo možnost se v roce 1993 zúčastnit Evropského setkání a soutěže mladých hasičů konaného v německém Trieru. Mimo hasičský závod zde děvčata musela soutěžit i v kulturních disciplínách. V obou těchto disciplínách zvítězila.

Od roku 1990 do roku 2009 se borovanská družstva pravidelně zúčastňovala celostátních soutěží. Vyjma mužů se na tyto soutěže probojovala všechna družstva. Žáci měli devět účastí, dorostenky jedenáct, dorostenci pět a ženy dvanáct. Tyto účasti zaznamenaly řadu úspěchů v podobě 9 medailových umístění. Nejvíce úspěšné byly dorostenky, v tomto období se staly pět krát vicemistryněmi České republiky. Žádné družstvo se však nestalo mistrem republiky. Podařilo se to až závodnici Zdeňce Ježkové, která od roku 2006 závodila jako dorostenka v kategorii jednotlivců. Následně na MČR ve Zlíně zvítězila ve dvojboji, při běhu na 100 metrů překážkami byla druhá a po správné odpovědi na všechny otázky se stala mistryní České republiky pro rok 2007.¹¹⁴

V rámci stoletého výročí sboru byl v Borovanech v roce 1995 poprvé uspořádán hasičský závod v běhu na 100 metrů překážek. Tento závod vznikl zejména z iniciativy hlavního pořadatele Jana Nýdla mladšího. Pro tento účel byla ve sportovním areálu zbudována nová atletická dráha a byly zajištěny nové překážky. První ročník ovšem dopadl špatně, jelikož musel být kvůli špatnému počasí přerušen a poté anulován. Nicméně v příštích letech se tento závod stal velmi oblíbeným a byl jedním ze zakládajících Českého poháru v běhu na 100 metrů překážek. Později se tento závod stal i vyvrcholením sezony a do Borovan se sjížděli závodníci z celé republiky.

Soutěž trvala nepřetržitě až do roku 2009 a proběhlo zde celkem 14 ročníků. Jelikož nároky na sportoviště začínaly být postupně vyšší, stala se borovanská dráha se

¹¹⁴ 115 let Floriánovými služebníky. (2010). Borovany: SDH Borovany, s. 21–23.

svým povrchem nevyhovující. Závody se totiž začaly běhat na umělém povrchu a ten se v Borovanech tehdy vybudovat nepovedlo. Přestavba proběhla až v roce 2018, kdy zde byl položen umělý tartan.¹¹⁵

Po úspěšných letech borovanských sportovců v požárním sportu následovala od roku 2009 na poli úspěchů několikaletá pauza. V Borovanech nadále v pětiletém cyklu probíhá Memoriál Karla Machta, v roce 2005 a 2014 se zde uspořádalo obvodové kolo hry Plamen a soutěžní družstva žáků, kterých je oproti v předchozích letech podstatně méně, dosahují dobrých výsledků pouze na okresní úrovni.

Novým sportovním impulsem bylo však v roce 2009 utvoření družstva mužů, kteří v Borovanech procházeli všemi mládežnickými kategoriemi. Podobné mužstvo nemělo zatím v historii sboru obdoby. Muži se původně zúčastňovali hlavně postupových soutěží, ve kterých dosáhli vždy maximálně do okresního kola. Od roku 2011 však závodí v seriálu hasičských závodů v požárním útoku Velká cena okresu České Budějovice. V této době začíná u sportovních oddílů dobrovolných hasičů převládat specializace pouze na disciplínu požární útok. Zpočátku borovanští muži sbírali jen zkušenosti, ale počínaje rokem 2012 se dostávali do popředí. Nejprve skončili třikrát na druhém místě v celkovém pořadí a poté následoval zlatý hattrick, kdy tento seriál, čítající vždy přibližně 10 závodů, ovládli v letech 2015 až 2017.¹¹⁶

Potěšující je, že tomuto týmu vznikla v roce 2014 konkurence v podobě nově založeného mužstva B, s věkovým průměrem kolem dvaceti let, které se v roce 2018 umístilo těsně na druhém místě ve VCČB. A vliv tohoto sportu zapůsobil také na ženy, které obdobné družstvo založily v roce 2015 a od roku 2016 se také pravidelně účastní VCČB.

V roce 2018 se také povedla účast nového týmu dorostenek, ve kterém působily dvě borovanské závodnice a zbytek hostoval, na MČR v požárním sportu dorostu. Na tomto mistrovství se pro nedostatek zkušeností dorostenky umístily na předposledním místě, ovšem po mnohaleté odmlce je to pro Borovany velký úspěch.

Od roku 2018 jsou Borovany také pořadatelem jedné soutěže v seriálu VCČB. V tomto roce byla soutěž uspořádána společně s memoriálem Karla Machta 8. září.

¹¹⁵ *115 let Floriánovými služebníky.* (2010). Borovany: SDH Borovany, s. 27.

¹¹⁶ Osobní archiv Václava Hanzala. Kroniky SDH Borovany.

V rámci VCČB dorazilo 22 družstev, kdy v kategorii muži vybojovalo 1. místo domácí družstvo B a 2. místo domácí družstvo A. Ženy skončily ve své kategorii na 2. místě.¹¹⁷

6.3 Rallycross Borovany

AMK Borovany začal postupně od roku 1990 zanikat, kdy nejprve ukončil činnost jezdecký tým a roku 1993 byla finanční situace tak neúnosná, že 25. září se zde jel poslední závod Mistrovství České a Slovenské republiky memoriál Miroslava Šefra. Tímto 9. ročníkem, který pořádali bývalí závodníci víceméně soukromě, skončila první etapa závodů na borovanské strouze.¹¹⁸

Další etapu závodů odstartoval rok 1997, kdy začalo vznikat nové odvětví automobilových závodů, a to Hobby Rallycross, který nebyl tak finančně náročný a pravidla nebyla příliš striktní. Tým nadšenců z Borovan na tento popud založilo Mobil team Borovany a díky usilovné práci již koncem roku uspořádal první ročník závodu O vánočního kapra. Tento posléze tradiční závod se stal pro Borovany typický.¹¹⁹

Následující rok se dvěma závody zapojil do Českého Poháru Amatérů, vypsali první ročník Jihočeského poháru a také pořádal dvoudenní závody pro seriál Brouk Cup a VW Group Cup. Od roku 1999 se zde navíc jezdily tři závody ČPA Auto Štangl.

Pořadatelsky nejúspěšnějším rokem byl rok 2000. Borovany byly vybrány pro pořádání MČR Hobby Rallycrossu a jely se zde čtyři závody tohoto seriálu. V prosinci byl uspořádán již čtvrtý ročník O vánočního kapra. Dalším rokem byly v Borovanech poprvé k vidění i závody bugin v rámci dětského a juniorského mistrovství republiky.¹²⁰

Tyto závody pod taktovkou Mobil týmu Borovany, některé ve spolupráci s Autoklubem České Budějovice, trvaly až do roku 2006. V této etapě bylo na borovanské trati uspořádáno přes 50 závodů. Ačkoliv podobné podniky byly v zemi spíše ojedinělé, nenašly si přílišnou diváckou podporu a tým byl tak nucen opět ukončit činnost. Závod O vánočního kapra v prosinci 2007 se tak stal definitivně posledním závodem na borovanském okruhu. V následujícím roce byla trať srovnána se zemí a nyní je zde rozšířené golfové hřiště.

¹¹⁷ Osobní archiv Václava Hanzala. Kroniky SDH Borovany.

¹¹⁸ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Kronika města Borovan*, 1988–1996, s. 114–264.

¹¹⁹ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany*, 1997–2018, s. 23–373.

¹²⁰ Osobní archiv Františka Aichmaiera. Záznamy o rallycrossových závodech.

6.4 Karate TW Borovany

Významný vývojový posun nastal v roce 1992, kdy byl Václav Plecer osloven panem Černým, zda by pod patronací ZŠ Borovany udělal nábor. Na ten se přihlásilo neuvěřitelných 65 dětí. Cvičení probíhalo stále v tělocvičně Na Sýmalce, a to dvakrát týdně. Postupem času se ale tento kurz rozpadl, aktivní zůstal pouze Zdeněk Tomášek. Druhý nábor proběhl v roce 1996, na který se přihlásilo 20 dětí, z nichž zůstal aktivní opět pouze jeden člen.

V roce 1997 byla v Borovanech otevřena nová budova základní školy, získáním nové tělocvičny sem byly zároveň přesunuty tréninky a pan MUDr. Černý založil oddíl Tameshi-wari Borovany. Ten se začal rozrůstat a členům se dařilo i při soutěžích. V devadesátých letech zaznamenával v krajských soutěžích úspěchy Zdeněk Tomášek, který se stal roku 1996 mistrem jihočeského kraje. Po roce 2000 se stali velmi úspěšnými sportovci oddílu bratři Tomáš a Michal Heřmanovi a Roman Krčmář, kteří se stali mistry jihočeského kraje. Michal Heřman se později stal dokonce trojnásobným mistrem. V roce 2003 bratři Heřmanovi vybojovali dvě bronzové medaile na mistrovství České republiky, což bylo prozatím největším úspěchem.¹²¹

Obrázek 24. Fotografie borovanského oddílu karate Tameshi-wari, pořízena při společném focení v roce 2016. Fotografie převzata z www.twborovany.cz.

¹²¹ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 188.

Dalším nábořem v roce 2007 bylo přibráno 12 dětí. V tuto dobu již trénování plně převzal Václav Plecer ve spolupráci se Zdeňkem Tomáškem, který se stal předsedou oddílu, a Michalem Heřmanem, jelikož pan MUDr. Černý ukončil trenérskou činnost.

Postupně začaly přicházet další úspěchy. Borovanští karatisté jsou satelitním oddílem TJ Karate České Budějovice, pod kterým jsou nominováni na MČR. Toho se borovanští karatisté od roku 2010 pravidelně zúčastňují. Nejúspěšnějšími se stávají Ondřej Sviták, Přemek Benhák, Václav Plecer mladší a Daniel Červenka, kteří mezi roky 2010 a 2013 vybojovali v různých žákovských kategoriích tituly mistrů České republiky. Pozadu nezůstal ani jejich trenér Václav Plecer, který v dubnu 2013 získal na MČR seniorů titul mistra ČR v kategorii kata Masters.¹²²

V současnosti oddíl nadále působí v malé tělocvičně ZŠ Borovany, kde má oproti těžkým začátkům velmi dobré zázemí. Trénuje zde kolem 20 cvičenců, kteří jsou vedeni třemi trenéry. Kromě krajských soutěží v karate pořádají každoročně běžecký závod s názvem Silvestrovský běh. Tato akce poprvé proběhla poslední den roku 2002 a postupně se vyvinula v tradici, které se v různých kategoriích účastní až stovka závodníků.

6.5 Rybářský sport

I po revoluci se v Borovanech nadále rozvíjel rybářský sport, jelikož zde měl dlouholetou tradici. Byl však zaznamenán úbytek dětí a nadále zde působí pouze jeden žákovský oddíl o 20 členech a 6 dorostencích.

V průběhu ledna nadále probíhaly závody v rybolovné technice. V roce 1990 zaznamenaly některé úspěchy na domácí soutěži mladší žáci. V celkovém součtu však Borovany skončily na 3. místě.

Dále v roce 1997 uspořádal závody v lovu udicí na rybníku Pražan, kterého se účastnilo 66 závodníků a z toho 10 žen. První místa v obou kategoriích obsadili borovanští závodníci. Tyto závody probíhají nadále za podobné účasti závodníků.

V lednu roku 2003 byl uspořádán již 25. ročník o putovní pohár města a současně 15. ročník memoriálu Františka Sedláčka. Na tomto závodě bylo osm čtyřčlenných

¹²² *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2013. č. 5, s. 21.

družstev. Družstvo Borovany A skončilo na 2. místě a Borovany B obsadilo 3. místo. V následujícím roce v kategorii jednotlivců získal v této soutěži 1. místo J. Brož.¹²³

V roce 2011 se borovanští mladí rybáři účastnili I. ročníku rybářských závodů v Mostech u Kunžaku. Lukáš Hruška se stal celkovým vítězem soutěže s výkonem 131 cm nalovených ryb.¹²⁴

Každý rok nadále probíhá soutěž v rybolovné technice v Borovanech a v roce 2018 je uspořádán již 40. ročník. Dále pak spolek každoročně pořádá soutěže v lovu ryb na rybníce Pražan pro dospělé i děti.

V roce 2018 byli oceněni žáci K. Frdlíková, V. Frdlík a L. Hruška, kteří se v přechozím roce stali Mistry Jihočeského kraje.

6.6 Kuželky

Ustavující schůze pro založení oddílu proběhla 26. 12. 2005. Svolal ji Josef Malík a z 11 pozvaných se dostavilo 10 osob. Předsedou byl zvolen Jiří Malovaný a oddíl svoji činnost zahájil v polovině ledna 2006 se 7 členy. Jelikož v Borovanech kuželna dosud nebyla, jezdívalo se trénovat do Trhových Svin, kde členové trénovali pod vedením trenérů Josefa Svobody a Jana Stodolovského. V témže roce proběhlo i několik prvních přátelských zápasů a od Františka Stodolovského bylo darováno 12 dresů. Během letní přestávky přibyli noví členové a na podzim tým poprvé nastoupil do Meziokresní soutěže družstev ČB/ČK.¹²⁵

V prvních dvou letech byla pro zápasy pronajímána tělocvična v Trhových Svinech, ale pro další sezonu byla základna borovanských kuželkářů z důvodu zvýšení nájmu přesunuta do kuželny Lokomotiva České Budějovice. Další změna proběhla v roce 2009, kdy ještě příznivější nabídku učinil tým Dynamo České Budějovice. K poslednímu stěhování došlo v roce 2013. V tomto roce byla v Borovanech zbudována nová kuželna a oddíl byla předána do užívání 17. 4. Tato kuželna byla po několikaletém plánování umístěna do budovy bývalého ředitelství firmy Calofrig Borovany v areálu nového závodu, která byla v roce 2005 odkoupena městem, a doposud pro ni nebylo využito.¹²⁶

¹²³ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 188.

¹²⁴ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2011. č. 10, s. 14.

¹²⁵ Osobní archiv Josefa Malíka. Archiv kuželkářského oddílu.

¹²⁶ Tamtéž.

Od roku 2008 byla v soutěži zapsána dvě družstva a koncem roku 2013 bylo evidováno již 27 členů. Tento rok bylo také založeno družstvo žáků pod vedením trenéra Jiřího Malovaného, které čítalo 10 hráčů. Oddíl doposud působil pod hlavičkou TJ Calofrig Borovany, nicméně po vzájemné dohodě došlo v roce 2014 k oddělení.

Od sezony 2015/2016 jsou Borovany reprezentovány již třemi soutěžními týmy dospělých a jedním týmem žáků, které soutěžilo v Meziokresním přeboru dorostu, jelikož okresní soutěž žáků nebyla vyhlášena. V dalších letech nebyla vyhlášena ani okresní soutěž dorostenců, a hráči se tak účastní soutěže Mladých kuželkářských nadějí. Nové družstvo mladších žáků vede od roku 2018 Vladimíra Bicerová a s tréninkem u dorostu pomáhají také nejúspěšnější hráči prvního mužstva Jindřich Soukup a Karel Jirkal, jenž patří dokonce mezi nejlepší hráče okresu. V roce 2018 zaznamenalo úspěch první mužstvo, které postoupilo do krajské soutěže, kde bude hrát od následující sezony.¹²⁷

Obrázek 25. Družstvo kuželkářů v borovanské kuželně, která byla postavena v roce 2014. Na snímku je také nejstarší člen a jednatel oddílu Josef Malík. Fotografie převzata z osobního archivu Josefa Malíka.

¹²⁷ Osobní archiv Josefa Malíka. Archiv kuželkářského oddílu.

Borovanský oddíl také pravidelně pořádá několik turnajů. Tím největším je turnaj dospělých, který se vždy koná koncem srpna. Již od prvního turnaje, který se konal v roce 2013, se do Borovan sjíždí kolem stovky účastníků. V této podobě je turnaj jedním z největších v kraji. Dalším je turnaj pro žáky a dorost. Ten je pořádán na přelomu května a června a první ročník proběhl v roce 2014. Posledním je turnaj O vánočního kapra, který se poprvé konal v roce 2015 a má svá specifická pravidla v podobě netradičního postavení kuželek.

V současnosti plně finančně soběstačný oddíl má 36 dospělých členů, jednoho juniora a 13 žákovských členů. Prostory nové kuželny jsou také hojně navštěvovány veřejností, a oddíl je do tak budoucna velmi perspektivní.¹²⁸

6.7 Taekwondo

V roce 2003 rozšířila do Borovan svou působnost škola bojových umění Fight club České Budějovice a založila zde oddíl taekwondo. Tento sport je korejské umění sebeobrany, které rozvíjí fyzickou a psychickou kondici. V ČR je tento sport rozdělen do dvou asociací a borovanský oddíl spadá do České národní unie Taekwondo ITF. Prvním trenérem, který sport v Borovanech oživil, je Michal Novák z budějovického Fight clubu. Jako tréninkové prostory začal oddíl využívat malou tělocvičnu ZŠ a je zaměřen především pro děti a mládež.¹²⁹

Během velmi krátké doby byl v Borovanech vytvořen i závodní oddíl, který se v listopadu 2005 poprvé zapojil do závodů České národní ligy a ihned v první sezoně vybojoval celkové 4. místo v republice. Sport tak zaznamenal v Borovanech velký vzestup a 17. února 2007 zde byl uspořádán první ročník Masopustního turnaje, kterého se zúčastnilo 64 závodníků, z nichž byli nejúspěšnější ti borovanští. Od tohoto roku se závodníci zúčastňují mezinárodních závodů Best of the best taekwondo ITF, kde hned od počátků získávají značné úspěchy, a to zejména bratři Milan a Dominik Zachovi. Milan Zach se dokonce ve své druhé sezoně v ČNL stal mistrem. Dalším úspěšným rokem pro Milana byl rok 2009, kdy opět ovládl ČNL, což mu vyneslo nominaci na ME. Jeho bratr

¹²⁸ Osobní archiv Josefa Malíka. Archiv kuželkářského oddílu.

¹²⁹ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 224.

Dominik v tomto roce skončil v žákovské kategorii ČNL na 2. místě. V dalších letech oba víceméně ovládli ČNL.

V roce 2016 oddíl uspořádal první ročník Borovanského poháru taekwondo, který se ihned stal významným celorepublikovým kláním. Hlavním pořadatelem se stal úspěšný borovanský závodník Milan Zach, který se nyní věnuje trénování nových členů.

6.8 Cyklistika

Cyklistický oddíl PŠK započal svoji existenci v roce 1995, kdy se na utvoření dohodlo 7 členů. Stanovy klubu jsou registrovány na MV ČR dne 20. 2. 1996. Zprvu se jednalo o oddíl spíše rekreační cyklistiky, ovšem postupem času začínal pořádat různé závody. Organizace je početně velmi malá, počátečních sedm členů se rozrostlo pouze na dvanáct. Předsedou je od začátku pan Karel Plzák.

V roce 1996 pořádal PŠK svoji první soutěž. Byl to závod v triatlonu, který je ve stejné podobě pořádán nepřetržitě až do současnosti. Tento triatlon nese název Pražatron z toho důvodu, že probíhá na rybníce Pražan, který je přibližně kilometr a půl od Borovan. První závod provázelo velmi špatné počasí. I přesto se ho zúčastnilo dvacet dva závodníků v kategoriích muži nad a pod 40 let a ženy. I v dalších letech probíhal závod za podpory a spolupráce Rybářského svazu a Městského úřadu v Borovanech. Druhého ročníku se zúčastnilo 5 tříčlenných družstev, v kategorii pod 40 let závodilo 24 mužů, nad 40 let 7 mužů a ženy byly dvě. Počasí bylo v této sezoně velmi vydařené. V roce 1999 se závodů účastnilo 34 závodníků, ovšem bez žádné ženy. V roce 2001 bylo v závodě zavedeno 5 kategorií a závodníků bylo 29. Plavecká část většinou měří 200 metrů, na kole závodníci zdolávají 21 kilometrů a běžecká část u mužů měří 3,6 kilometru a u žen 1,8 kilometru.¹³⁰

Novým závodem se 16. července 1999 stal 1. ročník Trocnovské 24, kterého se hned na úvod účastnilo 12 tříčlenných družstev. Závod začal v 19:00 a probíhal celých 24 hodin, kdy se závodníci po dvouhodinových intervalech střídali na 18kilometrové trati, která začínala u památníku Jana Žižky. Během dvou hodin absolvoval tento okruh každý závodník dvakrát. Druhý ročník proběhl z 20. na 21. 7. a nově se startovalo od ZŠ Borovany. Hodnotilo se počet ujetých kilometrů v přepočtu na okruhy a dosažený čas.

¹³⁰ Osobní archiv Josefa Malíka. Archiv PŠK.

Tento závod se postupem času přetvořil do podoby závodu na 24 kilometrů. Účast závodníků stále klesala a pořadatelé se proto museli rozhodnout pro zrušení tohoto závodu.

Oddíl každoročně od roku 1998 pořádá pětakilometrový závod pro žáky, kteří závodí v kategorii mladší a starší. Probíhá většinou v období prvního máje. V roce 2001 byl uspořádán již čtvrtý ročník a účastnilo se ho 24 závodníků. Počet závodníků v průběhu let pozvolna narůstal a v současné době se ho zúčastňuje pravidelně kolem čtyřicítky dětí. Trasa závodu vždy probíhá v nejbližším okolí Borovan.

Cyklistický klub od svého počátku pořádá rekreační vyjížďky. Těch bývá během roku i kolem třiceti. Největší událostí se roku 2002 stala Jízda pro Růži, které se účastnilo 110 cyklistů. Sdružení růže je společenství několika měst a vesnic. Tento výlet měřil kolem 100 kilometrů a stal se nedílnou součástí činnosti klubu PŠK. V následujícím se roce se na trase této vyjížďky konal první závod se stejným názvem, který absolvovalo 31 závodníků. Postupně se začala trať zkracovat, ovšem počet účastníků začal klesat a po pěti ročnících byl závod zrušen. Nadále se koná pouze původní forma Jízdy pro Růži. Ta je velmi oblíbená a postupně se jí účastní až dvě stě cyklistů. V roce 2017 byl pořádán již šestnáctý ročník a účastnilo se jej kolem tří set padesáti jezdců. Tato akce má rekreační význam a snaží se zpopularizovat cyklistiku.¹³¹

V roce 2002 oddíl uspořádal 5 sportovních akcí. Nově k tradičním závodům přibyl závod mužů (na 90 kilometrů s účastí 45 závodníků) a žen (na 58 kilometrů v počtu 11 závodnic). Dalším novým závodem se stal Borovanský vrchař. To je specifický závod, kdy závodníci startují u mostu přes řeku Stropnici a cíl závodu je na začátku borovanského náměstí. Trasa závodu měří 1250 metrů a má převýšení 66 metrů. Při prvním ročníku startovalo 43 závodníků. V následujícím roce jich bylo 51 a velmi náročnou trať zdolávali v časech kolem tří minut. Závodů se i nadále účastní kolem 40 závodníků a probíhá vždy během srpna.

6.9 Lodní modeláři

Vznik této organizace v Borovanech je datován do roku 2007. V té době již někteří borovanští modeláři úspěšně působili v oddíle v Ledenicích, který se ovšem

¹³¹ Osobní archiv Josefa Malíka. Archiv PŠK.

rozpadl a tím došlo k nápadu založit oddíl v Borovanech, který byl následně pojmenován Maják.

Úspěchy získávali borovanští modeláři již v ledenickém oddíle. V roce 2003 se stal Michal Ferjančíč mistrem republiky v rychlostních modelech v kategorii jednotlivců a v kategorii družstev mistrem společně s Petrem Hosnedlem. Dalším úspěchem byla účast na Mistrovství Evropy lodních modelářů v Moskvě v roce 2004, kde Ferjančíč, Janeček, Hosnedl obsadili ve třídě F4A druhé, třetí a čtvrté místo podle jmenovaných. V tomto roce se ještě účastnili Mistrovství světa ve Varšavě, kde dvojice Ferjančíč a Tomášek obsadila 2. místo a v jednotlivcích Ferjančíč obsadil místo čtvrté.

V červenci 2005 se v Borovanech konalo Mistrovství světa lodních modelářů. Tato událost byla velmi významná a pro město bylo velmi potěšitelné, že bylo vybráno pro takový závod. Organizaci za podpory MÚ Borovany a hejtmana Jihočeského kraje Jana Zahradníka měl na starost ledenický oddíl modelářů. Ti se tohoto úkolu zhostili na výbornou a vzhledem k tomu byl v té době tento klub hodnocen jako nejlepší republice. MS se účastnilo 14 států a přihlášeno bylo 249 modelů lodí. Borovanským modelářům se však příliš nedařilo.

Následující rok na ME v Glownu získal Michal Ferjančíč titul Mistra Evropy a v jiné kategorii skončil na místě druhém. Poté na MS v Thale získal opět druhé místo a Hosnedl čtvrté.

Do sezony 2008 vstoupil oddíl již jako samostatný klub působící v Borovanech. V tento rok je v Borovanech pořádán na rybníku Pražan závod ze seriálu MČR, kde Borovanští zaznamenávají značné úspěchy.

Od počátku založení v oddíle působí také žáci a dorostenci a díky zaměření klubu je rozvíjena jejich zručnost a technické dovednosti.¹³²

Vedoucími klubu jsou Bohuslav Ferjančíč a František Hosnedl. V nominaci ankety Sportovec Borovan roku 2009 se díky velmi dobrým výsledkům zejména na republikové úrovni objevilo hned 23 členů klubu.

V roce 2010 poskytl MÚ klubu svůj pozemek, což byla louka u cesty k čističce odpadních vod. Zde po ukončení letní sezony začaly probíhat terénní úpravy pro novou

¹³² Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018.*

základnu lodních modelářů. Dosazeny byly dvě stavební buňky a díky dvěma zemním nádržím zde mají modeláři vynikající podmínky pro trénování, které nemají v republice téměř žádnou obdobu.

Členové oddílu se i nadále účastní celostátních soutěží, ale i závodů v Německu a Rakousku a v Borovanech pořádají několik závodů v rámci Mistrovství republiky v různých kategoriích.

Jedním z nejúspěšnějších závodníků v mládežnických kategoriích je Ondřej Sviták, který se několikrát stal Mistrem republiky v kategorii žáků a později juniorů. V roce 2015 se také stal Vicemistrem světa.

6.10 Atletika

Kolem přelomu tisíciletí vznikl v Borovanech první atletický klub s názvem RAK, což znamená regionální atletický klub. Oddíl velmi spolupracoval se Základní školou Borovany a jeho závodníci tak reprezentovali naše město. Jeho zaměření bylo tak pouze na žákovské a juniorské kategorie. Klub vedl od začátku pan Jan Linhart, který bydlel v Borovanech, a tréninky družstva vedl v Trhových Svinech. Borovanskou část klubu trénovala paní Šmausová.¹³³

RAK již od počátku dosahoval významných úspěchů, zejména v roce 2002 závodnice Gabriela Vaculová a Ludmila Lechnerová. Vaculová se stala mistryní ČR dorostenek v trojskoku, na halovém mistrovství ČR skončila na 3. místě a v tomto roce se také stala rekordmankou Jihočeského kraje v trojskoku s výkonem 12,53 metrů. Byla také nejlepší dálkařkou kraje s výkonem 568 cm. Mladší Lechnerová se stala halovou mistryní ČR žákyň v běhu na 800 metrů, třetí místo získala na halovém mistrovství dorostenek v běhu na 1500 metrů a v roce 2002 byla nejlepší ženou v běhu na 400 metrů v Jihočeském kraji. Historicky je svým časem čtvrtá nejrychlejší žákyně. Dívky za tyto úspěchy obdržely pozvání na radnici panem starostou Stanislavem Malíkem, který jim následně předal symbolickou pečeť města za vynikající reprezentaci města. V žákovských kategoriích v tomto roce závodil Jan Linhart a získal několik dobrých umístění, nejlepším bylo 2. místo z běhu na 200 metrů překážek.¹³⁴

¹³³ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018.*, s. 156.

¹³⁴ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018.*, s. 188.

V roce 2003 se Vaculová zúčastnila krajského přeboru, na kterém zvítězila ve skoku dalekém, trojskoku a z běhu na 60 metrů překážek a 200 metrů získala stříbro. V kategorii žáků zvítězil Jan Linhart v běhu na 150 metrů a při běhu na 60 metrů s překážkami skončil druhý. Na mistrovství republiky Vaculová svá předcházející prvenství neobhájila. Vybojovala však dvě druhá místa, z trojskoku a skoku dalekého.

Odchovankyně borovanské atletiky Lucie Sekanová získala v roce 2005 pět titulů Mistra České Republiky. Závodila za Sokol České Budějovice, tituly získala v bězích na 1500 a 3000 metrů a byla vyhodnocena jako Atlet roku Jihočeského kraje v kategorii dorostenek. Dále se mezi přední atlety republiky řadí Gabriela Vaculová v trojskoku a skoku dalekém a v bězích dorostenci Bujnovský a Linhart.

Krajské tabulky v bězích na 800 metrů a 1,5 kilometru ovládl v roce 2006 borovanský dorostenec David Bujnovský. Ve skoku dalekém začal sbírat úspěchy Marek Pršín, který byl druhý v kraji.¹³⁵

Sportovci oddílu postupně přestupovali do větších organizací, a došlo tak k ukončení borovanského družstva. Nicméně tento klub dal nezbytné základy mnohým atletům, kteří se nadále umísťovali na předních příčkách při republikových soutěžích a stali se velmi úspěšnými reprezentanty města.

6.11 Golf

Do poloviny února 2004 se datuje založení golf klubu v Borovanech. Vzešlo tak z iniciativy pana Františka Ambrože, který za pomoci ZOD Borovany zbudoval novou golfovou cvičnou louku v prostoru na konci Vodárenské ulice, ohraničené dráhou rallycrossu. Ustanovující schůze klubu proběhla 14. 2. Na této schůzi byl zvolen výbor klubu a byly projednány příspěvky. Zájemci byli seznámeni s golfovým vybavením a někteří si poprvé vyzkoušeli různé golfové údery. Pan Ambrož je velký nadšenec do golfu a od počátku láká do klubu nové zájemce. Hřiště má pět jamek, které jsou v délce od 60 do 90 metrů. Takové délky jsou Českou golfovou federací doporučeny zejména dětem, dospělí zde mohou nacvičovat zejména krátkou hru.

¹³⁵ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 189.

Sezona je většinou zahajována v průběhu května, předtím probíhají nezbytné terénní úpravy za podpory města a ZOD. Během sezony 2006 proběhlo 10 turnajů především pro žáky základní školy. V roce 2007 proběhly turnaje 4. Na podzim roku 2008 se uskutečnil turnaj k ukončení sezony, který navštívilo 20 golfistů.

Zázemí na borovanském golfovém hřišti má také amatérský golfový klub Victoria České Budějovice. V roce 2010 zde proběhlo 7 turnajů s účastí vždy přibližně kolem dvacítky hráčů.

Borovanský oddíl vychovával na svém hřišti do roku 2012 kolem dvaceti žáků, nejvážněji vzal sport Vladimír Kubát, který je velkým talentem. Z 29 turnajů, které oddíl do tohoto roku pořádal, jich vyhrál hned 11 a členství na zelenou kartu má na hřišti v Hluboké nad Vltavou.

V dalších letech pořádal borovanský golfový klub každoročně kolem 15 turnajů, kterých se zúčastňuje celkem mezi 150 až 200 hráči. Sezona je vždy ukončována v průběhu listopadu.¹³⁶

6.12 Sportovně střelecký klub

Střelnice klubu je umístěna v blízkosti řeky. Na tomto místě býval dříve lom a poté skládka. Již před rokem 1989 začínaly probíhat terénní úpravy pro zbudování nové střelnice a byly postaveny základy pro střelecké stavy. Ovšem toto místo nedostalo povolení ve sportovní střelbě, a tak byly práce ukončeny. Nově vzniklý střelecký klub tak neměl kde trénovat. Tento klub vznikl v roce 1989 po pádu komunismu. Členové ovšem stáli o to, aby se střelnice dokončila, a proto začali shánět finanční prostředky, kterými by zajistili výstavbu střeleckého areálu. Nejvíce se práce rozběhla kolem roku 1995. Každý člen tehdy musel odpracovat minimálně 40 brigádnických hodin ročně. Na financování stavby se podílel například Calofrig Borovany, který přispíval materiálem a Lesy České Republiky, které dodávaly dřevo potřebné pro stavbu. Dopadová plocha byla zajištěna pneumatikami s pískem. V roce 1998 tato střelnice dostala od balistika povolení ke sportovní střelbě ze zbraní malé i velké ráže. V roce 2000 byla stavba zkolaudována stavebním úřadem města Borovany. Následně vydala souhlas i policie a byly vydány provozní řády. V současné střelnice disponuje kulovou střelnicí na 25 a

¹³⁶ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany*, 2008–2018.

50 metrů s 20 stanovišti pro střelce, brokovou střelnicí s dvěma věžemi s automatickými vrhačkami holubů a klubovnou.¹³⁷

Oddíl na své střelnici pořádá každoročně mnoho soutěží. Jednou z nich bývala i dětská soutěž, která už ovšem pořádána není.

Klub také dlouhá léta vedl střelecký oddíl při Základní škole v Borovanech, ten byl ale pro postupný nezájem zrušen.

Střelecký oddíl zaznamenal také některé sportovní úspěchy. V roce 2007 se účastnil Jan Hanzal mladší střelecké soutěže zemí NATO a Ruska v polské Poznani, kde soutěžilo 261 střelců v 8 disciplínách. Jan Hanzal uplatnil své mnohaleté zkušenosti a stal se vítězem v jednotlivcích a poté i v družstvech společně se závodníky z Nových Hradů a Horní Stropnice. Na mistrovství republiky v Prachaticích v disciplíně vojenská perkusní puška závodil Josef Neuberg mladší, který skončil na 4. místě.¹³⁸

Tradičním závodem pro Borovanské je vyvrcholení sezony v podobě domácí soutěže Vánoční krocan.

¹³⁷ *Borovanský zpravodaj*. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročník 2013. č. 3, s. 17.

¹³⁸ Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018*, s. 373.

7 Galerie sportovní slávy

7.1 Vznik a pravidla

V Borovanech žije řada úspěšných sportovců, a tak vzešel z iniciativy městského kronikáře návrh vytvořit galerii sportovní slávy. Městská rada tento návrh schválila a projednala podmínky pro uvedení sportovců do této galerie. Těmito podmínkami jsou zejména účast a úspěch sportovců na republikové, evropské a světové úrovni. Tato galerie byla otevřena při slavnostním zasedání městského zastupitelstva 16. 12. 2015. Ve své podobě je umístěna v chodbě u tělocvičny ZŠ Borovany.

V další části budou uvedeni členové této galerie spolu se svými největšími úspěchy. Tvůrcem galerie je Josef Malík a záznamy pocházejí z jeho osobního archivu.¹³⁹

7.2 Bojové sporty

7.2.1 Milan Zach

Zápasník v taekwondu a kickboxu, který s těmito sporty začínal v Borovanech. Postupně prošel od mládežnických kategorií až do těch seniorských. Drží šest titulů mistra v ČNL, dva tituly v MČR v kickboxu a tři tituly v MČR v taekwondo. Dále třetí místo na ME v taekwondu z roku 2011, čtvrté místo z MS v kickboxu z roku 2012 a čtvrté místo ze Světového poháru v kickboxu v roce 2013. Na MČR v roce 2011 vybojoval deset prvních míst a získal cenu Nejlepší závodník MČR.

7.2.2 Dominik Zach

Mladší bratr Milana Zacha. S taekwondem a kickboxem začínal také v Borovanech. Drží jeden titul z ČNL v kategorii žáci a jeden v kategorii junioři z let 2010 a 2013. Dále také první místo z MČR v taekwondu a v kickboxu.

7.2.3 Václav Plecer

Současný dlouholetý trenér mládeže karate v Borovanech. V roce 2013 vybojoval na MČR v karate seniorů v kategorii Masters první místo.

7.2.4 Ondřej Sviták, Václav Plecer, ml.

Borovanští závodníci, kteří vybojovali první místa na MČR v karate v letech 2010 a 2013 v kategorii týmů. Součástí vítězného týmu byl také Přemek Benhák.

¹³⁹ Osobní archiv Josefa Malíka. Záznamy o galerii sportovní slávy.

7.2.5 Daniel Červenka

Borovanský závodník v karate. Vyhrál první místo na MČR v karate mládeže.

7.2.6 Přemek Benhák

Závodník v karate pocházející z Radostic. Karate cvičí v borovanském oddíle. V letech 2011 a 2012 vybojoval první místo na MČR v karate mládeže.

7.3 Hasiči

7.3.1 Družstvo žen SDH Borovany ze 60. let

Družstvo závodící v hasičském sportu ve složení: Arnoldová, Janíčková, Klímová, A. Krtková, L. Krtková, Mužíková, B. Špilauerová, Ha. Špilauerová, He. Špilauerová. V roce 1963 skončily na prvním místě na mistrovství republiky v požárním sportu.

Družstvo ve složení: Mužíčková, Pešlová, Sompeková, B. Špilauerová, Tomášková, Krtková, Čeňková, Ha. Špilauerová, Klímová, Hofhanzlová skončilo v roce 1966 na druhém místě na mezinárodní soutěži požárních družstev v Jugoslávii v konkurenci osmdesáti sedmi mužských týmů ze třinácti zemí.

7.3.2 Družstvo dorostenek SDH Borovany z 90. let

Družstvo ve složení: Berná, Frojdrová, Stehlíková, Špilauerová, Bicanová, Hřebejková, Šmausová, Břečková, Tomková se účastnilo v červenci 1993 Evropského setkání a soutěže mladých hasičů v německém Trieru. V požárním sportu zde vybojovalo první místo.

7.3.3 Zdeňka Ježková

Borovanská hasička závodící v kategorii jednotlivců. V roce 2007 se stala mistryní republiky v požárním sportu po součtu prvního místa v požárním dvojboji, druhého místa v běhu na 100 metrů s překážkami.

7.4 Lodní modeláři

7.4.1 Michal Ferjančíč

Lodní modelář z Borovan, který závodí za oddíl Maják Borovany. V roce 2013 se stal mistrem světa a v roce 2006 mistrem Evropy. V MČR má jedenáct prvních míst v kategoriích žáků, juniorů a seniorů.

7.4.2 Bohuslav Ferjančíč

Jeden ze zakladatelů oddílu Maják Borovany, který oddíl v současnosti vede. Čtyřikrát vyhrál Austria cup a jednou MČR v kategorii seniorů v roce 2013.

7.4.3 Aneta Ferjančíčová

Lodní modelářka z Borovan, která vyhrála MČR v roce 2015 v kategorii juniorů. Závodí za oddíl Maják Borovany.

7.4.4 Ondřej Sviták

Lodní modelář z Borovan. Třikrát vyhrál MČR v kategorii žáků. Na MS v roce 2013 skončil na pátém místě a v roce 2015 na druhém.

7.5 Atleti

7.5.1 František Kadlec

Závodník ve vytrvalostním běhu z Borovan. Čtyřikrát vyhrál na mistrovství republiky veteránů. Z toho třikrát v kategorii čtyřicet až padesát let a jednou v kategorii nad sedmdesát let.

7.5.2 Lucie Sekanová

Závodnice ve vytrvalostním běhání. S atletikou začínala v borovanském oddílu RAK a poté přešla do Sokola České Budějovice. Na MČR v kategorii žákyň vybojovala dvacet tři prvních míst. V kategorii dospělých má čtrnáct prvních míst z MČR. Na soutěži PMEZ získala dvě třetí místa, čtyři druhá místa a jednou vyhrála.

7.5.3 Vít Malík

Borovanský vytrvalostní běžec, který získal šest prvních míst na MČR veteránů.

7.5.4 Jana Candrová

Závodnice v dlouhém triatlonu z Borovan. V roce 2010 vyhrála triatlon na MS v německém Immenstadtu v kategorii amatér. Dále byla dvakrát první v Českém poháru v dlouhém triatlonu a v závodech Ironman vybojovala tři pátá místa, dvě třetí místa a jedno druhé místo ve světových soutěžích.

7.5.5 Ladislav Beňo

V roce 2013 na MČR v dlouhém duatlonu vyhrál v kategorii družstev.

7.6 Ostatní

7.6.1 Michaela Musilová

Reprezentantka ve sportovní střelbě, která závodila za Duklu Plzeň a pochází z Radostic. V roce 2008 se účastnila Olympijských her v Pekingu. Na ME v letech 2007 a 2008 skončila na prvním místě. Dále desetkrát vyhrála MČR a šestkrát Akademické MČR ve vzduchové pistoli. Je také držitelka několika republikových rekordů ve sportovní střelbě v juniorských kategoriích.

7.6.2 Tomáš Verner

Reprezentant České Republiky v krasobruslení. Přesto, že s tímto sportem nezačínal v Borovanech, je místním rodákem, a proto je uveden v galerii. Účastnil se olympiád v letech 2006 až 2014, na ME v roce 2008 získal první místo a na MČR dvanáctkrát vyhrál.

7.6.3 Alexandra Ochozková

Závodnice v jóga sportu. Na MČR v juniorech v roce 2015 získala druhé místo, na ME v Praze skončila čtvrtá a byla nominována na MS v Indii, kterého se neúčastnila. Na MČR v roce 2016 získala druhé místo a opět nominaci na MS, tentokrát v Itálii. Na tomto MS získala páté místo.

Obrázek 26. Podoba dvou panelů, na kterých jsou zobrazeni nejúspěšnější sportovci Borovany. Tyto panely jsou umístěny v chodbě u tělocvičny ZŠ Borovany. Fotografie převzata z osobního archivu Josefa Malíka.

8 Závěr

Tělovýchova a sport byly součástí historie Borovan od počátku 20. století a organizace, které tyto činnosti rozvíjely, se staly významnou částí životů obyvatel tohoto města. Cílem této bakalářské práce bylo prozkoumání všech dostupných historických pramenů a vytvořit průřez historií sportovních oddílů v Borovanech, a seznámit tak s tímto tématem širokou veřejnost. Obdobím zájmu se tak stal vznik sportovních organizací, jejich vývoj a současná činnost.

Na přelomu 19. a 20. století začalo docházet k prvním pokusům založení tělovýchovné organizace. Borovany však v tuto dobu byly pouze malou zemědělskou obcí a její charakter se měnil velmi pomalu. Až se vznikem prvních spolků se začal rozvíjet společenský život. Prvním spolkem byl sbor dobrovolných hasičů Borovany, který se mimo jiné aktivně podílel na kulturním dění v Borovanech. Jako další vznikla v roce 1908 tělovýchovná organizace Sokol Borovany. Ihned od počátku začal soustřeďovat mnoho obyvatel, a kromě rozvoje pohybu se rozvíjelo i velké vlastenectví. Příkladem by mohly být obě světové války, ve kterých sokolové intenzivně šířili českou myšlenku a byli velmi uznáváni.

V meziválečném období začalo vzkvétat spousta kolektivních sportů. V Borovanech k tomu nejvíce pomohl amatérský Sportovní klub, založený na konci dvacátých let borovanskými studenty, kteří navštěvovali střední školy ve větších městech kraje. Tito studenti se tak dostali k řadě sportů, které chtěli provozovat i v našem městě. Největší zastoupení měl fotbal, který má v Borovanech v současnosti nejdelší historii. Klub sdružoval několik oddílů, které nadále fungovaly v různých formách.

Díky tomuto zájmu lidí o sport se v Borovanech začala rozvíjet i sportoviště. Nejvíce tomu však pomohla okupace za II. světové války, kdy zde německé kuratorium položilo základ ke sportovnímu areálu.

Tělovýchovné organizace byly velmi ovlivňovány politickými situacemi a válkami. Po první světové válce sokolové v Borovanech vybudovali velmi početnou organizaci, ovšem její činnost opět zastavila válka. Během Protektorátu byla odvedena řada funkcionářů a byl zabaven veškerý majetek. Po válce se tak začínalo opět od začátku, ale dařilo se to velmi těžko. Sjednocení tělovýchovných organizací na začátku 50. let

znamenal pro Sokol v Borovanech úplný konec. Nadále zde působily pouze oddíly sportovního klubu. Jejich činnost velmi vzrostla zejména díky rozvoji hospodářského života v Borovanech a začaly rozrůstat zejména díky firmě Calofrig Borovany. Vzhledem k jejímu vlivu na obyvatelstvo se Borovany v roce 1973 staly městem. Tato firma také velmi podporovala sportovní činnost a podílela se také na vzniku sportovišť. Nově přistěhovaní zaměstnanci působili také ve sportovních oddílech. Díky tomu zde vznikaly i nové sporty a byly pořádány nové sportovní akce.

Přestože je v Borovanech velmi rozšířené školství, bylo těžké děti sdružovat ve sportovních oddílech zejména kvůli nedostatku pověřených osob, které by vedly mládežnické oddíly. Ale také z toho důvodu, že většina dětí během komunistického režimu působila v organizacích, jako byl Pionýr, SSM, Svazarm a hasičský sbor. Ten byl od 50. let velmi aktivní ve výchově mládeže a tato výchova trvá i nadále.

Po pádu režimu se začala situace zlepšovat a byla možnost zde rozvíjet nové sporty. Napomohlo tomu i vybudování nové budovy základní školy a také postupný vývoj sportovního areálu.

Potřebné informace k této práci jsem začal čerpat nejprve u městských kronikářů, kteří se velmi zabývají sportovní tematikou. Dalším zdrojem informací byly kroniky, Borovanský zpravodaj a rozhovory se současnými činovníky sportovních oddílů.

Velikým problémem byla však nerovnoměrnost podkladů u různých sportů, v různém časovém období. Velmi nedostatečně jsou zaznamenána především poslední období v TJ Borovany. I přesto se domnívám, že se mi v této práci zdařil vytvořit ucelený náhled na historii sportu v Borovanech.

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

SOKA České Budějovice. Sokol tělocvičná jednota Borovany, 1907–1951. *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Borovanech, župa Husova, 1907–1933.*

SOKA České Budějovice. Archivní fond městečka Borovany, 1455–1945. *Memorabilien, Zeit – oder Gedenkbuch, auch Chronik Borovany, 1836–1945*

SOKA České Budějovice. Městský národní výbor Borovany, 1945–1990. *Obecní kronika, 1945–1988*

Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Kronika města Borovan, 1988–1996.*

Archiv města Borovany. Městský úřad Borovany. *Městská kronika Borovany, 1997–2018.*

Osobní archivy

Osobní archiv Františka Kadlece (narozen 15.12. 1930), bývalý městský kronikář, člen Sokola Borovany.

Osobní archiv Josefa Malíka (narozen 6.3. 1943), současný kronikář města, jednatel kuželkářů.

Osobní archiv Václava Hanzala (narozen 27.5. 1930), dlouholetý člen SDH Borovany.

Osobní archiv Františka Aichmaiera (narozen 6.6. 1955), zakladatel rallycrossu v Borovanech.

Periodika

Borovanský zpravodaj. Borovany: Městský úřad Borovany, 1994. Ročníky 2003–2018.

Budivoj. České Budějovice: Al. Baumann, 1864–1914. Ročník 29. 1893. č. 60.

Jihočeská jednota. V Budějovicích: Krajská skupina Národního souručenství, 1939–1945. Ročník 4. 1942. č. 20, s. 4.

Palcát, Borovany: Městský národní výbor Borovany, 1973. Ročníky 1973–1997.

Tištěné prameny

Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci.* Borovany: Městský národní výbor Borovany.

Bosák, F. Z dějin borovanského školství. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci.* Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 155–166.

Kadlec, F. Z dějin podniku Calofrig a jeho dělnického hnutí. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci.* Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 187–198.

Pexa, H. Borovany 1186-1477. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci.* Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 49–64.

Šeda, O. Borovany a okolí v předbělohorském období a v době českého stavovského povstání. In: Beranová, V. (1986). *Borovany – Vlastivědný sborník k osmistému výročí první zprávy o obci.* Borovany: Městský národní výbor Borovany, s. 65–100.

75 let míče kopaného v Borovanech. (2004). Borovany: František Kadlec.

Hasičské století v Borovanech. (1995). Borovany: Městský úřad Borovany.

115 let Floriánovými služebníky. (2010). Borovany: SDH Borovany.

Literatura

Hlušítková, M. (2018). *Borovany tehdy a dnes.* Borovany: Město Borovany.

Kössl, J., Krátký, J., & Marek, J. (1986). *Dějiny tělesné výchovy II.* Praha: Olympia.

Nováček, V., Mužík, V., & Kopřivová, J. (2000). *Vybrané kapitoly z teorie a didaktiky tělesné výchovy.* Brno: Masarykova Univerzita.

Uhlíř, J. B., & Waic, M. (2001). *Sokol proti totalitě 1938–1952.* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

Waic, M. (1996). *Sokol v české společnosti 1862-1938.* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

Elektronické a internetové zdroje

Historie Borovan a osad. (b.r.). Získáno 20. duben 2019, z <https://www.borovansko.cz/borovansko/historie>.

Pohled do historie I. (2010). Získáno 20. dubna 2019, z <http://www.rallycross.cz/novinky/Pohled-do-historie-I-Borovany-1986-r600r/>.

TJ Borovany. (2008). Získáno 20. dubna 2019, z: <http://tjborovany.cz/?pg=uvod>.

TW Borovany. (2012). Získáno 20. dubna 2019, z <http://www.twborovany.cz>.

Historie Orla. (2008) Získáno 20. dubna 2019, z <http://orel.cz/?ukaz=historie>.

Použité zkratky

AC – Atletický club

ACHP – Agrochemický podnik

AMK – Automotoklub

ČB/ČK – Meziokresní přebor České Budějovice/Český Krumlov

ČNL – Česká národní liga

ČOS – Česká obec sokolská

ČPA – Český pohár amatérů

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

HZS – Hasičský záchranný sbor

ITF – International Taekwon-do Federation

JFŽ – Jihočeská fotbalová župa

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

MČR – Mistrovství České republiky

ME – Mistrovství Evropy

MěstNV – Městský národní výbor

MPL – Mezipodniková liga

MS – Mistrovství světa

MÚ – Městský úřad

MV – Ministerstvo vnitra

NSDAP – Národně socialistická německá dělnická strana

NV – Národní výbor

PŠK – Přátelé šlapacího kola

RAK – Regionální atletický klub

SK – Sportovní klub

SOkA – Státní okresní archiv

TJ – Tělovýchovná jednota

TW – Tameshi-wari

VCČB – Velká cena Českých Budějovic

ZDŠ – Základní devítiletá škola

ZO Svazarm KV SSM – Základní organizace Svazarm krajského výboru svazu socialistické mládeže

ZOD – Zemědělské obchodní družstvo

ZŠ – Základní škola

ZTV – Základní tělesná výchova